

Kunnskapsgrunnlag for regionvekstavtaler

Indre Helgeland

Foto: Bodø i Vinden

2020

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Innhold

1. INNLEDNING	4
1.1. FN 17 Bærekraftmål	4
2. DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG	6
2.1. Befolkning	6
2.1.1. Befolkningsantall.....	6
2.1.2. Befolkningsendringer	8
2.1.3. Befolkningsprognoser	9
2.1.4. Flytting.....	10
2.2. Arbeidsmarked	12
2.2.1. Sysselsetting, status og utvikling.....	12
2.2.2. Utdanningsnivå hos arbeidstakere.....	15
2.2.3. Nyetableringer	16
2.3. Regionmesterskapet – Indeks Nordland	18
2.4. Utdanning.....	19
2.4.1. Grunnskolepoeng	19
2.4.2. Fullført videregående opplæring i regionen	20
2.4.3. Tilbudsstruktur i regionen.....	21
2.5. Samferdsel.....	23
2.5.1. Havner og kaianlegg	23
2.5.2. Flypassasjerer	24
2.5.3. Trafikkulykker	25
2.6. Klima, miljø og planlegging	27
2.6.1. Klimautslipp.....	27
2.6.2. Omdisponering av areal	29
2.6.3. Husholdningsavfall	30
2.6.4. Energi	31
2.6.5. EL-biler og ladestasjoner	32
2.6.6. Statlig sikret friluftsområder	33
2.6.7. Planstatus	34
2.7. Tannhelse	35
3. DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN	36
3.1. Nærings- og kompetansemiljø	36
3.2. Utdanning.....	36
3.3. Samferdsel.....	38

3.4.	Klima, miljø og planlegging	39
3.5.	Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud	40
4.	DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE.....	41
4.1.	Befolkning	41
4.2.	Næring og kompetanse.....	41
4.3.	Utdanning.....	42
4.4.	Samferdsel.....	42
4.5.	Klima, miljø og planlegging	43

---

1. INNLEDNING

Nordland fylkeskommune har et stort omfang av statistikk og analyser innenfor en rekke sektorområder. Som hovedregel forholder disse seg til kommunenivå og/eller fylkesnivå. Dette kunnskapsgrunnlaget er det første som er regionalisert etter ny regioninndeling med 6 interkommunale politiske råd i fylket.

Kunnskapsgrunnlaget er ikke altomfattende. Fylkeskommunen har i forberedelsen til første generasjon regionvekstavgift mellom de interkommunale politiske rådene og fylkesrådet i Nordland, tatt initiativ til å utarbeide regionale kunnskapsgrunnlag. Vi har valgt noen indikatorer knyttet til sentrale tjenesteområder som fylkeskommunen har ansvar for å følge opp, samt trekk ved den enkelte region som er viktig for den videre utvikling. Kunnskapsgrunnlaget er kvalitetssikret i samarbeid med de interkommunale politiske rådene. Kunnskapsgrunnlaget for hver region skal oppdateres jevnlig i samarbeid med det interkommunale politiske rådet. Gjennom dette arbeidet vil vi få en felles forståelse av hva som er gode indikatorer for status og utvikling i hver region.

Når det gjelder videregående utdanning vil det i 2020 vedtas en FT-sak om 4-årig tilbudsstruktur i videregående skoler. Her skal det også utarbeides et eget kunnskapsgrunnlag til saken. Når det gjelder samferdselsområdet, starter arbeidet med regional transportplan i 2020. For begge disse sakene vil det legges opp til god dialog med de interkommunale politiske rådene.

De regionale kunnskapsgrunnlagene er tredelt.

Del 1 er et faktagrunnlag som gir oversikt over statistikk knyttet til befolkning, arbeidsliv, utdanning, samferdsel klima og miljø og tannhelse. Det meste av den regionaliserte statistikken er levert av Kunnskapsparken i Bodø. Hålogalandsrådet omfatter her kommunene i Nordland, dvs. Evenes og Narvik.

Del 2 inneholder en kort beskrivelse av sentrale trekk ved regionen.

Del 3 omtaler områder hvor samarbeidspartene ser det kan være behov for ekstra oppmerksomhet, eller hvor det kan være grunnlag for ytterligere styrking for å oppnå positiv utvikling i regionen.

De regionale kunnskapsgrunnlagene vil gjøres tilgjengelig gjennom sharepoint-løsninger, hvor også andre grunnlagsdokumenter som for eksempel kunnskapsgrunnlaget til 4-årig tilbudsstruktur i videregående skole, folkehelseundersøkelsen og godsstrømsanalysen, vil bli gjort lett tilgjengelig for samarbeidspartene og kommunene. Også «rådatafilene» til kunnskapsgrunnlaget vil legges i sharepoint og vil kunne benyttes av partene etter behov. Disse vil på noen områder være mer omfattende enn det som er tatt med i de ferdigstilte kunnskapsgrunnlagene.

1.1. FN 17 Bærekraftsmål

Regionvekstavgiftene skal bidra til å oppnå de 17 mål som FN har satt for bærekraftig utvikling frem til 2030. Avgiftene skal styrke de tre dimensjonene knyttet til bærekraft: miljømessig-, sosial- og økonomisk bærekraft slik det framgår av figuren under.

Figur 1 Bærekraftdimensjonene

Under hvert delkapittel i del 1 av kunnskapsgrunnlaget vises det til hvilke av FNs 17 mål som i størst grad relaterer seg til temaet. Utviklingen over tid av de valgte indikatorene vil kunne fortelle oss om utviklingen for akkurat disse indikatorene bidrar til mer bærekraftig utvikling. Figuren under viser bærekraftmålene. I tillegg er det 169 delmål. Disse finnes det oversikt over her: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Figur 2 Bærekraftmål

2. DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG

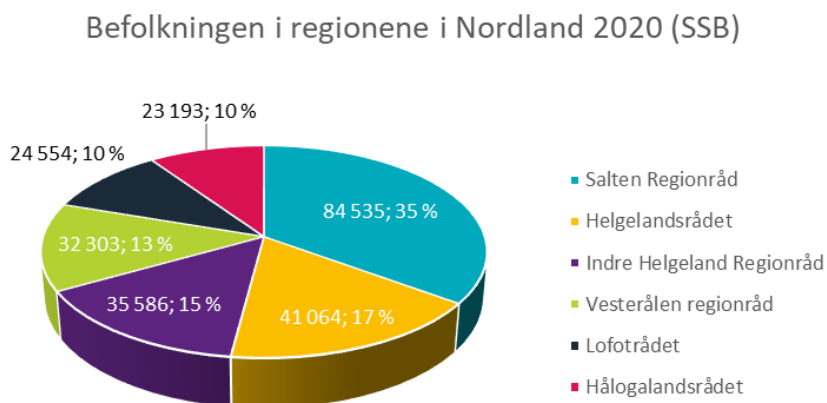
2.1. Befolkning

Figur 3 Bærekraftmål relatert til befolkning

2.1.1. Befolkningsantall

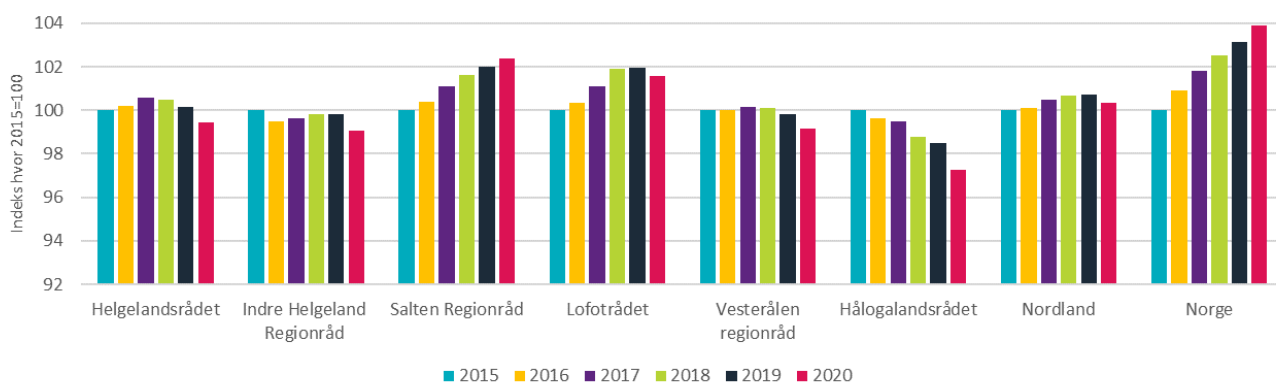
Nordland hadde 241 235 innbyggere ved årsskifte 2019/2020. Figur 4 viser befolkningen fordelt på de seks regionene i Nordland.

Figur 4 Befolkningen i Nordland 1. januar 2020 (SSB)

Befolkningen i Nordland er fordelt med ca. 1/3 hver i nord-, midt- og sørfylket. Helgeland er delt i 2 regionråd. Indre Helgeland Regionråd har 14,8 prosent av befolkningen.

Befolkningsutviklingen fra 2015 til 2020 i Nordland (SSB)

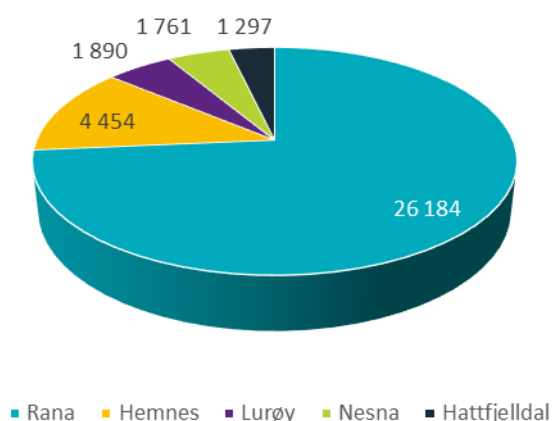
Figur 5 Befolkningsutviklingen i regionene i Nordland sammenlignet med fylket og Norge (SSB)

Figur 5 viser befolkningsutviklingen i regionene vist som en indeks hvor 2015=100. Veksten fra 2015 til 2020 var som følger i hver enkelt region:

- Helgelandsrådet -0,6 %
- Indre Helgeland regionråd -0,9 %,
- Salten Regionråd 2,4 % (Uten Bodø er tallet for Salten -0,66%)
- Lofotrådet 1,6 %,
- Vesterålen regionråd -0,8 %
- Hålogalandsrådet -2,7 %
- Nordland 0,35 %
- Norge 3,9 %

Helgelandsrådet omfatter 12 kommuner.

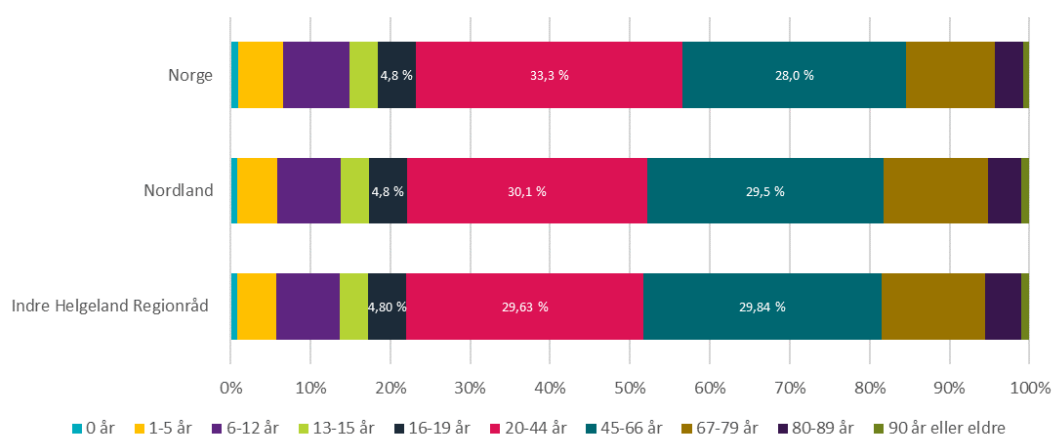
Befolkningen i Indre Helgeland Regionråd, 2020 (SSB)

Figur 6 Befolkningen i Indre Helgeland Regionråd 2020 (SSB)

Figur 7 viser aldersstrukturen i befolkningen i Nordland per 1. januar 2020, altså hvor stor andel hver enkelt aldersgruppe utgjør av total befolkning i regionen. Det er også en sammenligning med Norge.

Aldersstrukturen i befolkningen, 2020 (SSB)

Figur 7 Aldersstrukturen i befolkningen fordelt på ulike aldersgrupper 2020 (SSB)

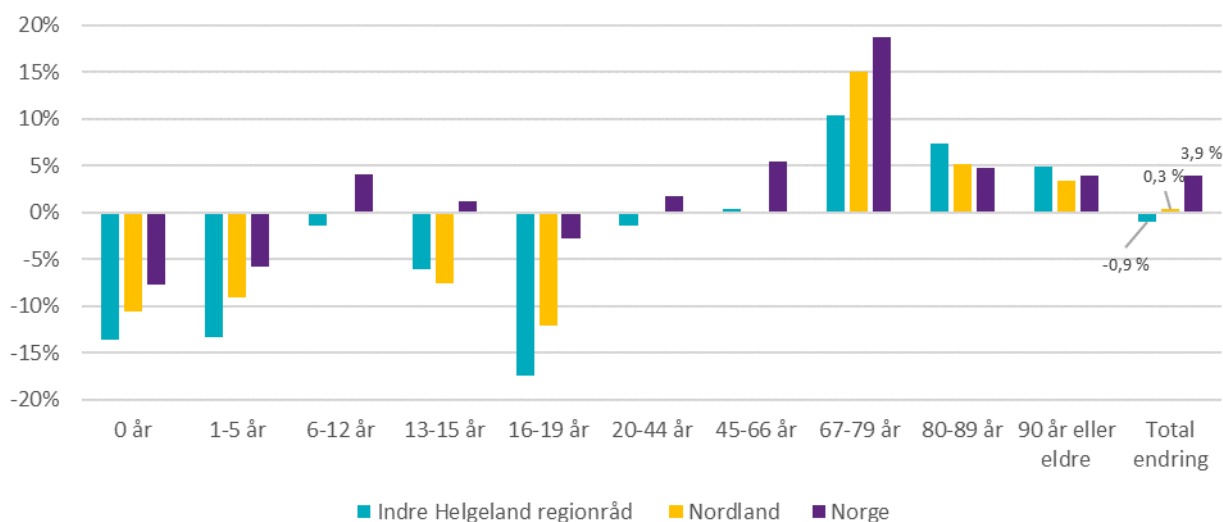
2.1.2. Befolkningsendringer

Sammenlignet med 2015 er det i dag 833 flere innbyggere i Nordland, men for Indre Helgeland er det blitt 341 færre innbyggere i samme periode. Tabell 1 og figur 8 viser prosentvis endring i perioden 2015 til 2020 for regionen sammenlignet med fylket som helhet og Norge fordelt på ulike aldersgrupper.

Endring befolkningen i Nordland 2015 - 2020. Prosentandel (SSB)	0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år eller eldre	Total endring
Helgelandsrådet	-10,5 %	-11,0 %	0,6 %	-10,8 %	-9,4 %	-2,7 %	-1,0 %	14,4 %	6,6 %	10,4 %	-0,6 %
Indre Helgeland regionråd	-13,6 %	-13,4 %	-1,4 %	-6,1 %	-17,5 %	-1,4 %	0,4 %	10,4 %	7,4 %	4,9 %	-0,9 %
Salten regionråd	-13,8 %	-6,7 %	1,2 %	-4,0 %	-8,8 %	2,2 %	1,5 %	18,9 %	6,9 %	6,1 %	2,4 %
Lofotrådet	-5,4 %	-4,1 %	-2,4 %	-0,2 %	-13,2 %	2,7 %	-0,1 %	17,7 %	0,0 %	1,7 %	1,6 %
Vesterålen regionråd	-7,8 %	-9,5 %	-0,1 %	-21,6 %	-15,6 %	-0,9 %	-0,1 %	12,3 %	6,2 %	-4,3 %	-0,8 %
Hålogalandsrådet	-1,0 %	-11,7 %	-1,5 %	-2,8 %	-13,7 %	-4,5 %	-4,1 %	13,2 %	-1,1 %	-3,0 %	-2,7 %
Nordland	-10,5 %	-9,0 %	-0,1 %	-7,6 %	-12,1 %	-0,1 %	0,0 %	15,1 %	5,2 %	3,5 %	0,35 %
Norge	-7,7 %	-5,8 %	4,1 %	1,2 %	-2,8 %	1,7 %	5,4 %	18,8 %	4,8 %	4,0 %	3,9 %

Tabell 1 Befolkningsendringer i Nordland 2015 – 2020 (SSB)

Prosentvis endring i befolkningen fra 2015 til 2020 (SSB)

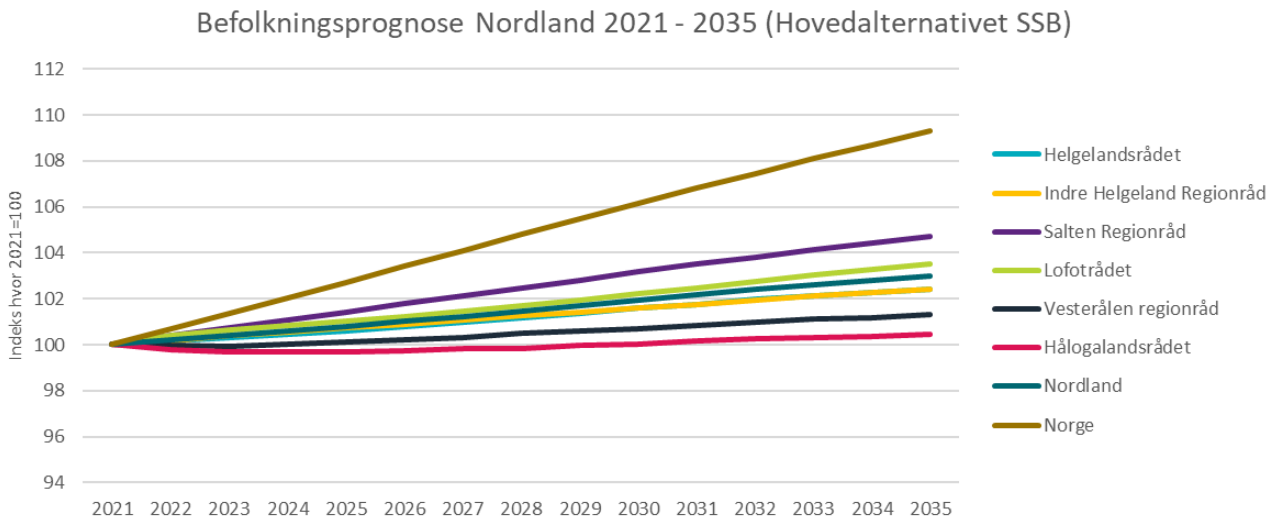
Figur 8 Befolkningsendring 2015 til 2020 (SSB)

Som figur 8 viser har det vært en liten nedgang på 0,9 prosent av befolkningen i perioden. Den største nedgangen er i alderskategorier 0-16 år, mens veksten hovedsakelig har vært i alderskategoriene over 67 år.

2.1.3. Befolkningsprognoser

Befolkningsprognoser gir oss et bilde av hvordan det forventes at befolkningsutviklingen kan bli i årene fremover.

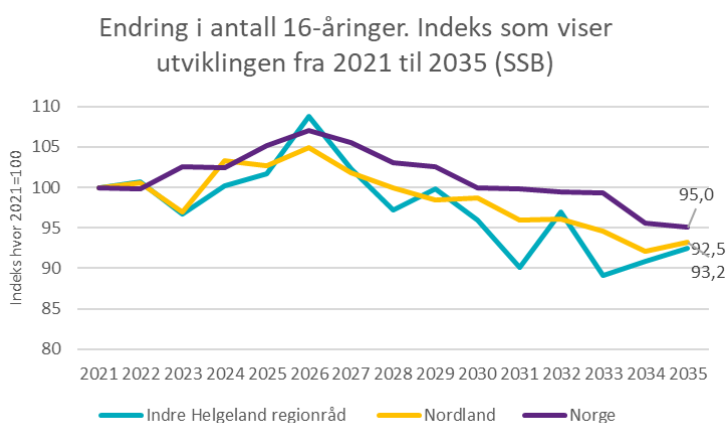
Figur 9 Befolkningsprognose Nordland 2021 – 2035 (Hovedalternativet SSB)

Figuren viser befolkningsprognosen for 2021 – 2035, altså forventet befolkningsvekst i hovedalternativet.

Tallene for hver av regionene er som følger:

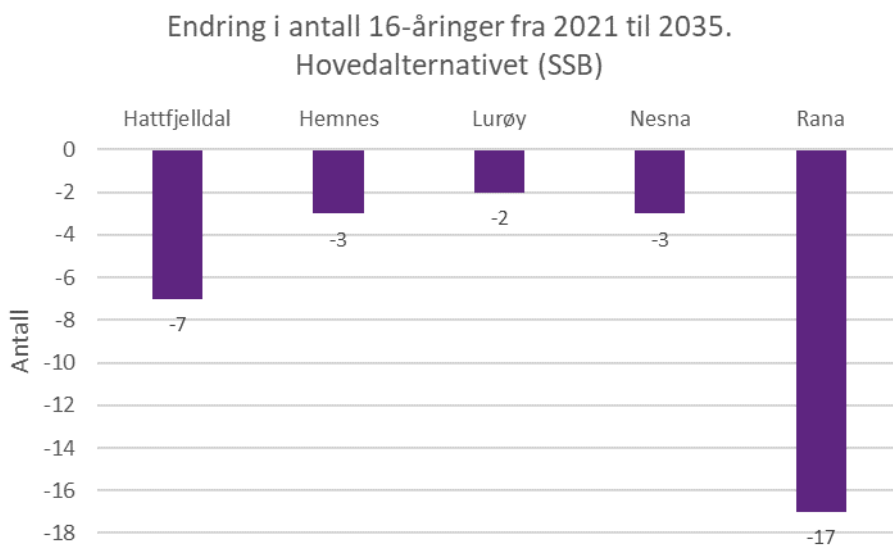
- Helgelandrådet 2,4 %
- Indre Helgeland regionråd 2,4 %
- Salten regionråd 4,7 % (Salten uten Bodø har en vekst på -4,7 %)
- Lofotrådet 3,5 %
- Vesterålen regionråd 1,3 %
- Hålogalandrådet 0,5 %

Utviklingen i antall 16-åring gir et bilde av behovet for elevplasser i videregående opplæring. I figur 10 sammenlignes befolkningsprognosen for antall 16-åring i Indre Helgeland for perioden 2021 til 2035 med hele Nordland fylke og landet som helhet. Figuren viser at det forventes en nedgang på 7,5 prosent (32 personer) i Indre Helgeland fra 2021 til 2035. Tilsvarende tall for Norge er en nedgang på 5 prosent, mens det for Nordland er en nedgang på 6,8 prosent.

Figur 10 Endring i antall 16-åring fra 2021 til 2035 (Prognose: Hovedalternativet til SSB)

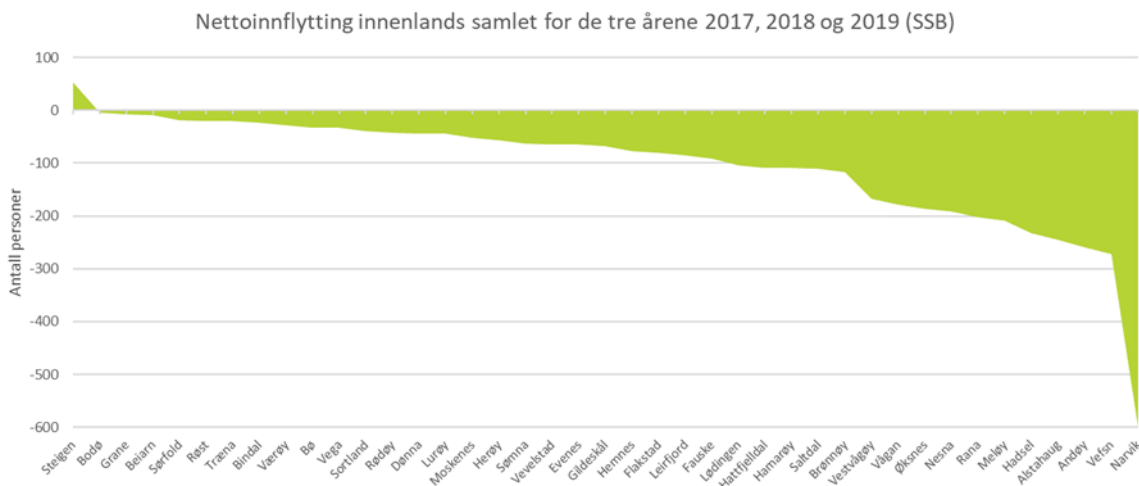
Prognosene tilsier en nedgang i antall 16-åringer i årene fram til 2035. Endringene på kommunenivå er vist i figur 11.

Figur 11 Endringer i antall 16-åringer fra 2021 til 2035. Indre Helgeland Regionråd. Hovedalternativet (SSB)

2.1.4. Flytting

En av de virkelig store utfordringene til svært mange av kommunene i Nordland er at det flytter flere innbyggere ut av enn det kommer tilflyttere, og spesielt er det mange unge som flytter ut. Figur 12 viser innenlands nettoinnflytting (innflytting innenlands minus utflytting innenlands) for hvert enkelt kommunene for de tre årene 2017, 2018 og 2019.

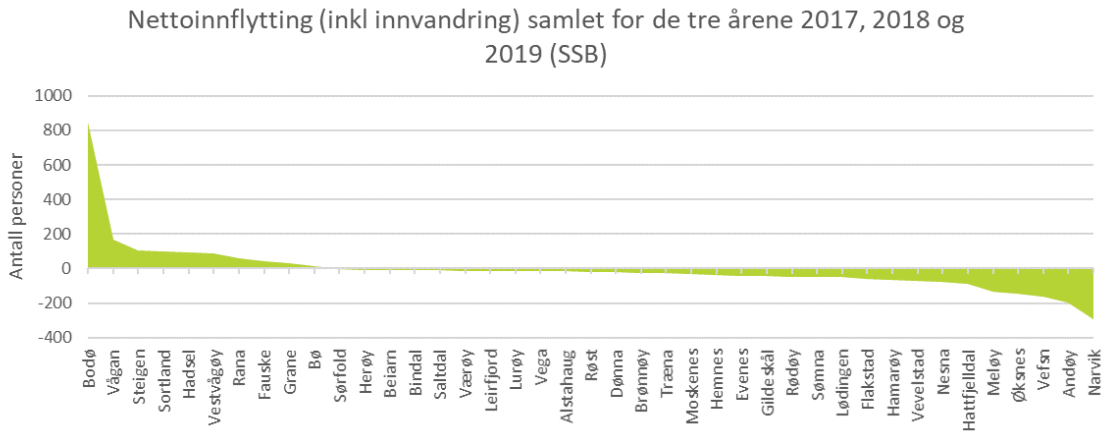

Figur 12 Innenlands Nettoinnflytting i kommunene i Nordland for de tre årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Indre Helgeland Regionråd var nettoinnflyttingen innenlands som følger:

- Lurøy - 44
- Hemnes - 78
- Hattfjelldal -109
- Nesna -191
- Rana -202

Uten innvandring hadde Nordland hatt en nettoinnflytting på -4314 personer samlet for årene 2017 – 2019. Nettoinnflytting inkludert innvandring er illustrert i neste figur. Nordland hadde en nettoinnflytting inkludert innvandring på -264 personer i samme periode. Dette viser hvilken betydning innvandringen har for å opprettholde befolkningstallet i Nordland.

Figur 13 Nettoinnflytting inkludert innvandring samlet for årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Indre Helgeland Regionråd var nettoinnflyttingen (inkludert innvandringen) som følger:

- Rana 59
- Lurøy - 15
- Hemnes - 40
- Nesna - 77
- Hattfjelldal - 87

2.2.Arbeidsmarked

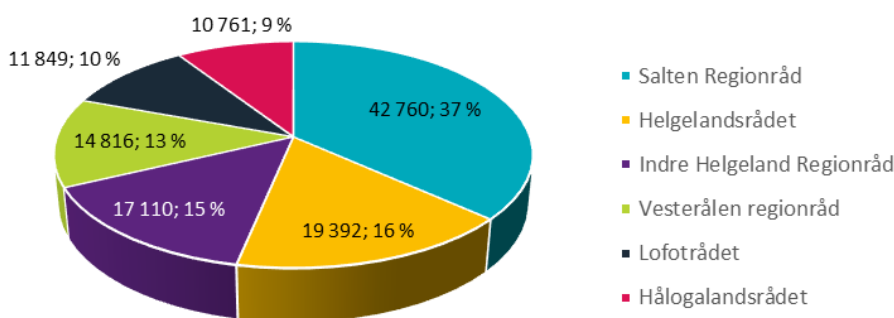

Figur 14 Bærekraftsmål relatert til arbeidsmarkedet

2.2.1. Sysselsetting, status og utvikling

I 2019 var det 116 700 sysselsatte i Nordland, hvorav 14,7 prosent hadde sitt arbeidssted i Indre Helgeland. Figur 15 viser antall og andel sysselsatte i regionene i Nordland.

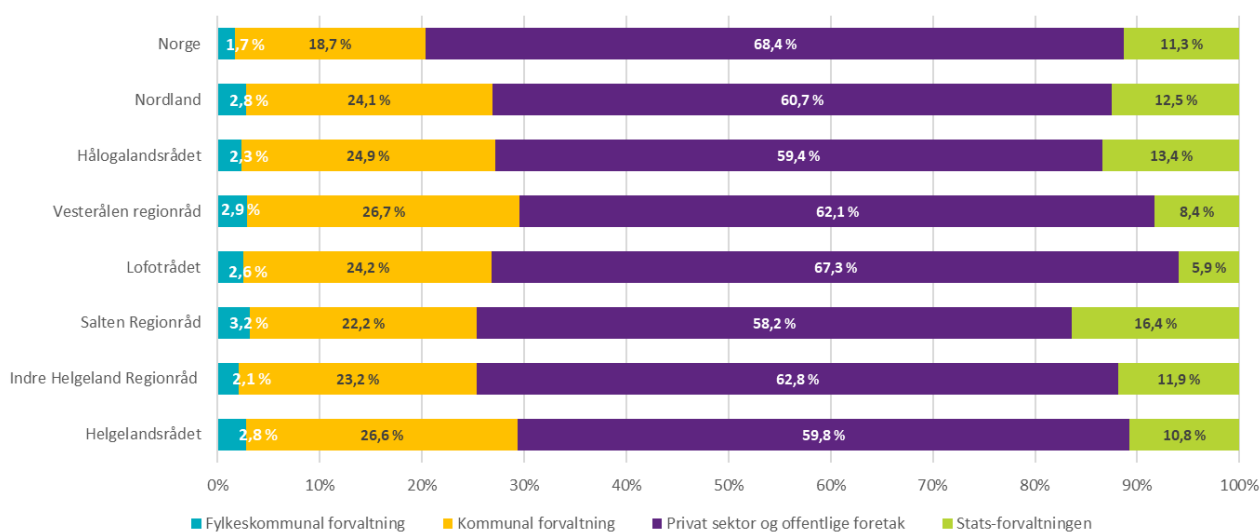
Sysselsetting per region 2019, etter arbeidssted (SSB)

Figur 15 Sysselsetting per region i Nordland 2019 etter arbeidssted (SSB)

Privat sektor (som også inkluderer offentlige foretak) utgjorde 60,7 prosent av all sysselsettingen i 2019 i Nordland. Tilsvarende andel for kommunal-, fylkeskommunal- og statlig forvaltning var henholdsvis 24,1 prosent, 2,8 prosent og 12,5 prosent. Sysselsettingsandelene per sektor og region er illustrert i figur 16, hvor det også gjøres en sammenligning med Nordland og landet som helhet.

Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019 etter arbeidssted (SSB)

Figur 16 Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019, etter arbeidssted (SSB)

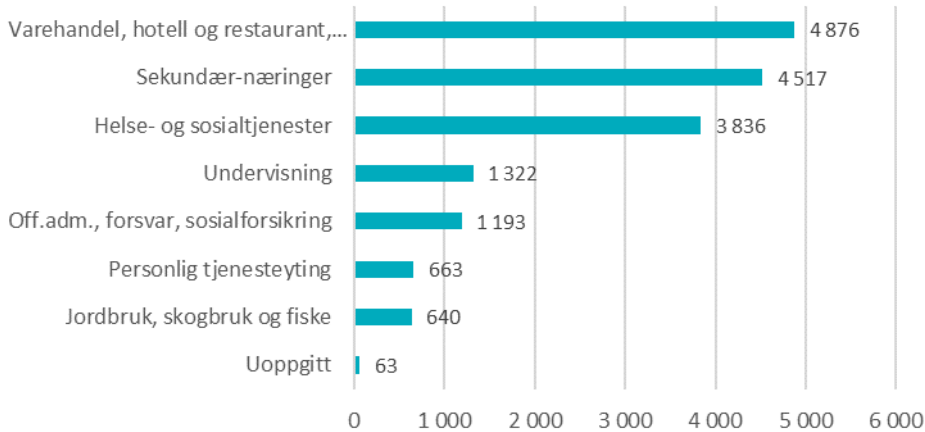
Tabell 2 viser prosentvis endring (jobbskaping) i sysselsettingen per sektor for årene 2015 – 2019. Nordland hadde en lavere sysselsetningsvekst (2,9 prosent) enn landet som helhet (4,4) i denne perioden. Innenfor fylkeskommunalforvaltning var det en betydelig nedgang i Nordland, mens det var en liten vekst i samme sektor i landet. Veksten i de andre sektorene er positive, men lavere enn gjennomsnittet for landet. Indre Helgeland hadde en vekst i sysselsettingen på 1.1 prosent (179 sysselsatte), og er den regionen med nest lavest vekst i sysselsettingen i Nordland i perioden. Både innenfor privat sektor og innenfor statsforvaltningen var det en vekst.

Prosentvis endring i sysselsetting per sektor 2015 - 2019. Nordland. (SSB)	Fylkeskommunal forvaltning	Kommunal forvaltning	Privat sektor og offentlige foretak	Stats-forvaltningen	Alle sektorer
Helgelandsrådet	0,6 %	2,2 %	3,1 %	-3,1 %	2,1 %
Indre Helgeland Regionråd	-13,8 %	-1,2 %	2,2 %	2,6 %	1,1 %
Salten Regionråd	-5,1 %	5,2 %	4,5 %	4,5 %	4,3 %
Lofotrådet	-8,4 %	3,5 %	6,8 %	3,1 %	5,4 %
Vesterålen regionråd	-3,2 %	3,5 %	5,3 %	-6,2 %	3,5 %
Hålogalandsrådet	-11,4 %	-0,1 %	-2,4 %	-1,4 %	-2,0 %
Nordland	-5,9 %	2,8 %	3,6 %	1,4 %	2,9 %
Norge	0,9 %	6,1 %	4,1 %	3,7 %	4,4 %

Tabell 2 Sysselsetningsendringer per sektor (SSB)

Figur 17 viser en fordeling av sysselsettingen på næringsgrupper i Indre Helgeland. Som figuren viser er det næringsgruppen som inkluderer varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finans., forretningsmessig tjenester og eiendom som er størst, hvor det er 4876 sysselsatte. Industrien skaper mange arbeidsplasser i Indre Helgeland og utgjør den nest største næringsgruppen. Sekundærnæringen som inkluderer bergverk, vareproduserende industri, vann og kraftverk, bygg og anlegg sysselsatte 4 517 personer i Indre Helgeland i 2019. Deretter følger Helse- og sosialtjenester med 3 836 sysselsatte. Innenfor undervisning er det 1 322 sysselsatte. Forsvar og annen offentlig administrasjon hadde 1 193 sysselsatte. Bedrifter som tilbyr personlig tjenesteyting sysselsatte 663 personer i 2019. Innenfor primærnæringene var det 640 sysselsatte.

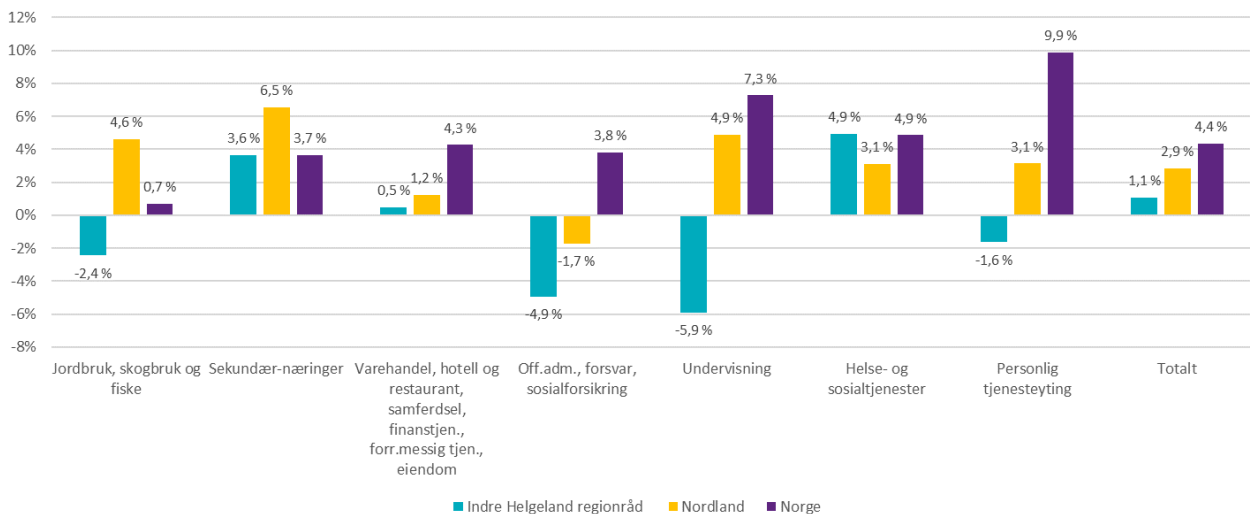
Syssetting etter næring og arbeidssted Indre Helgeland Regionråd

Figur 17 Syssetting etter næring og arbeidssted Indre Helgeland Regionråd (SSB)

I figur 18 gis en oversikt over den prosentvise syssettingsutviklingen (jobbskapingen) for de ulike næringene i Indre Helgeland sammenlignet med Nordland og Norge for perioden 2015 – 2019. Som figur 18 viser var det i Indre Helgeland en reduksjon i syssettingen innenfor primærnæringene jordbruk/skogbruk/fiske, off.adm, undervisning og personlig tjenesteyting. Den høyeste prosentvise veksten var innenfor helse og sosialtjenester.

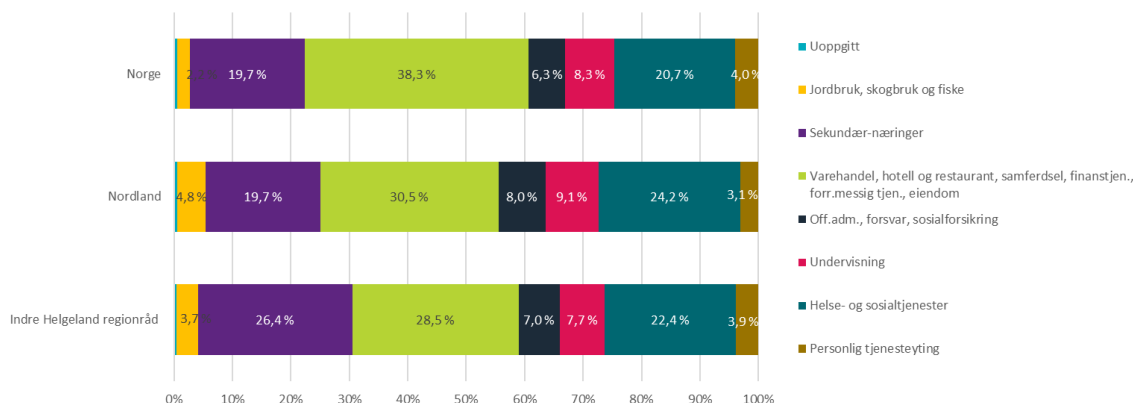
Prosentvis endring antall syssette etter næring 2015 -2019 (SSB)

Figur 18 Prosentvis endring i antall syssette etter næring og etter arbeidssted 2015 – 2019 (SSB)

Figur 19 viser en prosentvis fordeling av de syssette på næring. I figuren sammenlignes andelen i Indre Helgeland med Nordland og Norge.

Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

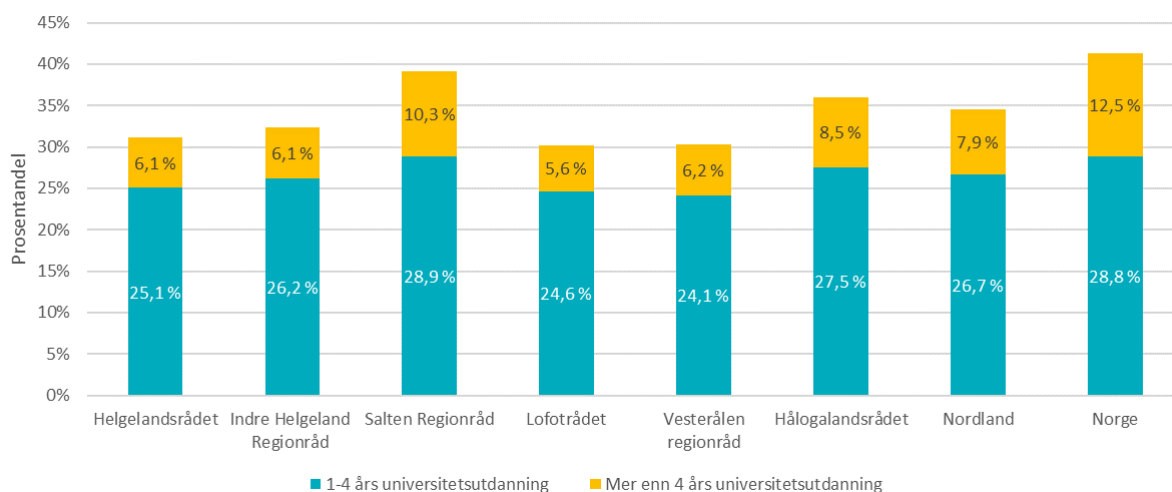

Figur 19 Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

2.2.2. Utdanningsnivå hos arbeidstakere

Det er en positiv sammenheng mellom høyere utdanningsnivå og størrelsen på verdiskaping. I Nordland har 34,6 prosent av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år høyere utdanning. Tilsvarende tall for hele landet er 41,3 prosent. Selv om utdanningsnivået i Nordland øker år for år, både blant sysselsatte og i befolkningen generelt ligger andelen fremdeles et godt stykke bak landsgjennomsnittet. Figur 20 viser hvor stor andel av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år i regionene som har høyere utdanning sammenlignet med Nordland og Norge.

Høgskole-/universitetsutdanning blant sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år etter arbeidssted i regionene i Nordland, 2019 (SSB)

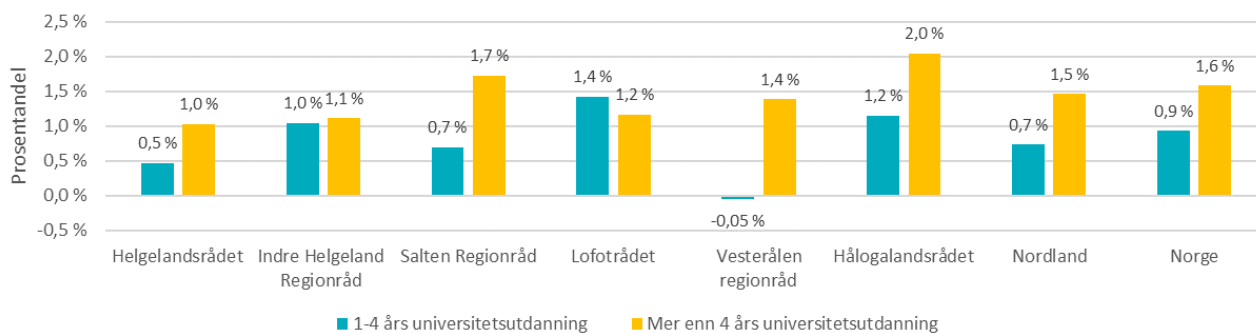

Figur 20 Høyere utdanning blant sysselsatte i Nordland, etter arbeidssted i aldersgruppen 20-66 år 2019 (SSB)

Utdanningsnivået blant de sysselsatte i Indre Helgeland er litt lavere enn gjennomsnittet for Nordland.

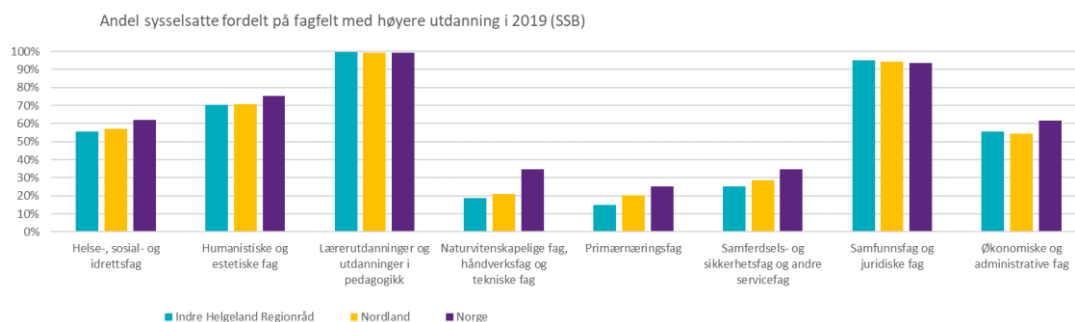
Figur 21 viser en oversikt over endring (prosentandel) i utdanningsnivået blant de sysselsatte med arbeidssted i Nordland i årene 2015 – 2019. Siden 2015 har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års høyere utdanning i Nordland økt med 0,7 prosent, mens andelen med mer enn 4 års utdanning har økt med 1,5 prosent. Tilsvarende tall for hele landet er litt høyere. I Indre Helgeland har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års høyere utdanning økt med 1 prosent, mens andelen sysselsatte med mer enn 4 års høyere utdanning har økt med 1,1 prosent.

Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte etter arbeidssted i Nordland i årene 2015-2019 (SSB)

Figur 21 Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte etter arbeidssted i Nordland i årene 2015 - 2019

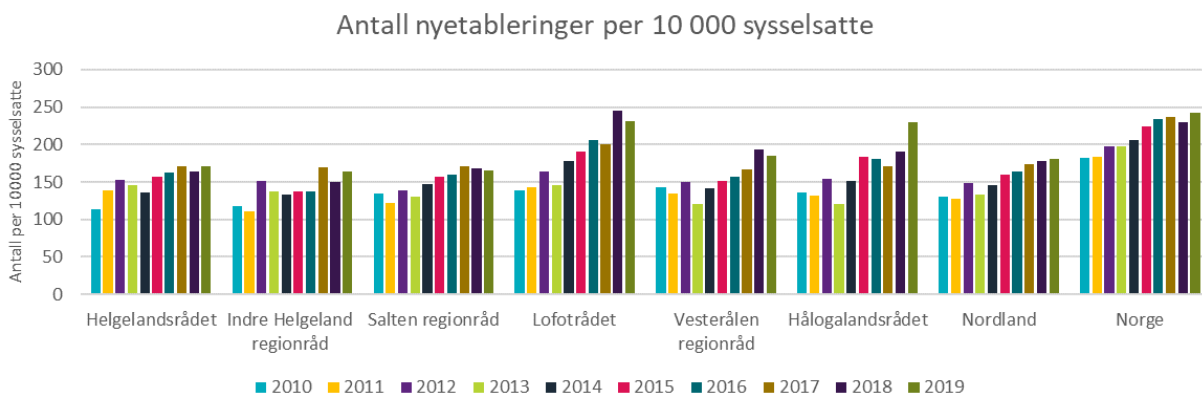
Figur 22 viser andel sysselsatte med høyere utdanning innenfor ulike fagfelt i Indre Helgeland sammenlignet med Nordland og hele landet.

Figur 22 Andel sysselsatte fordelt på fagfelt med høyere utdanning (etter arbeidssted) i 2019 (SSB)

2.2.3. Nyetableringer

Nordland hadde 2 113 nyetableringer i 2019, som per 10 000 sysselsatte utgjør 181 nyetableringer. Figur 23 viser antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte innenfor de ulike regionene i Nordland, og for Nordland totalt og Norge.

Figur 23 Antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte

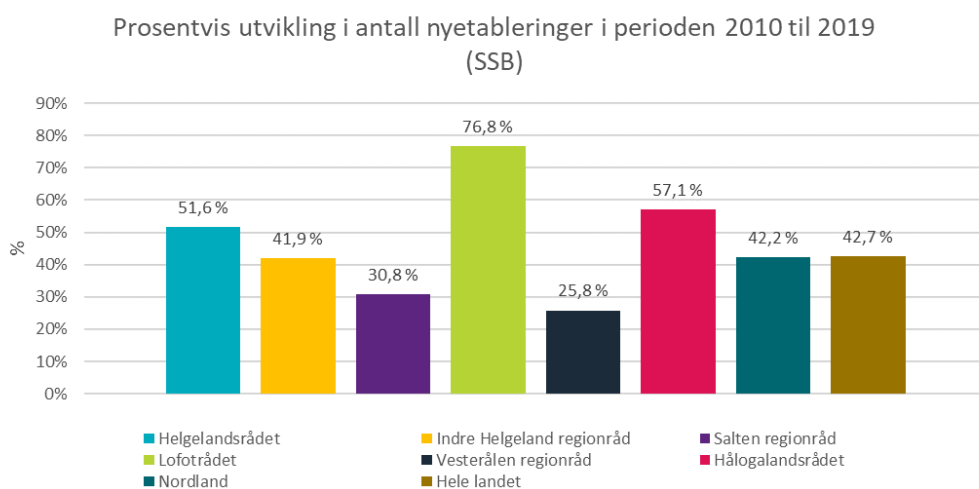
Det totale antall nyetableringer i 2019:

- Helgelandsrådet 332
- Indre Helgeland Regionråd 281

- Salten Regionråd 705
- Lofotrådet 274
- Vesterålen regionråd 273
- Hålogalandsrådet 248
- Totalt for Nordland 2113

I figur 24 gis en oversikt over prosentvis utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019. Indre Helgeland hadde en vekst på 41,9 prosent i antall nyetableringer, som er omtrent på nivå med gjennomsnittet for Nordland og Norge som hadde en vekst på henholdsvis 42,2 prosent og 42,7 prosent i samme periode.

Figur 24 Utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019 (SSB)

2.3. Regionmesterskapet – Indeks Nordland

Tabellen under er regionalisert etter inndelingen av interkommunale politiske råd/regionråd etter 1.januar 2020.

Region	2015*	2016*	2017*	2018	2019
Vesterålen Regionråd	6	6	5	6	6
Lofotrådet	2	3	2	2	1
Hålogalandsrådet	4	4	6	5	4
Salten Regionråd	1	2	2	1	1
Indre Helgeland Regionråd	4	5	4	4	4
Helgelandsrådet	2	1	1	2	3

Tabell 3 Rangering samlet for alle indikatorene (Indeks Nordland)

Rangering samlet for indikatorene vekst i omsetning siste 2 år, driftsmargin siste 2 år, verdiskaping siste 2 år, befolkningsvekst siste 5 år og vekst unge voksne siste 2 år.

*For årene 2015, 2016 og 2017 er ikke indikatoren for sysselsetting tatt med i denne oversikten. Bakgrunnen er at SSBs statistikker bygger på ny datakilde fra og med 2015. Tall før dette tidspunktet er dermed ikke direkte sammenlignbare. For sysselsetting ser man på utvikling de 3 siste årene.

Indre Helgeland regionråd	2015	2016	2017	2018	2019
Vekst i omsetning siste 2 år	5	6	3	2	3
Driftsmargin siste 2 år	1	3	3	3	3
Verdiskaping siste 2 år	4	3	3	3	3
Befolkningsvekst siste 5 år	4	5	4	4	5
Vekst unge voksne siste 2 år	5	5	4	3	3
Vekst i sysselsetting siste 3 år				5	5

Tabell 4 Rangering indikatorer Indre Helgeland Regionråd

2.4. Utdanning

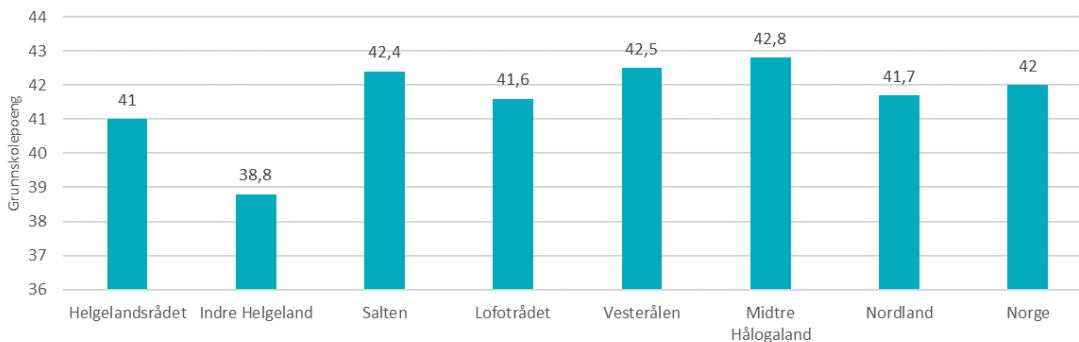

Figur 25 Bærekraftmål relatert til utdanning

2.4.1. Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng viser elevenes skoleresultat i ungdomsskolen.

Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20

Figur 26 Grunnskolepoeng per region for elever i 10 klasse 2018–2019 (Kilde: Utdanningsdirektoratet/Skoleporten)

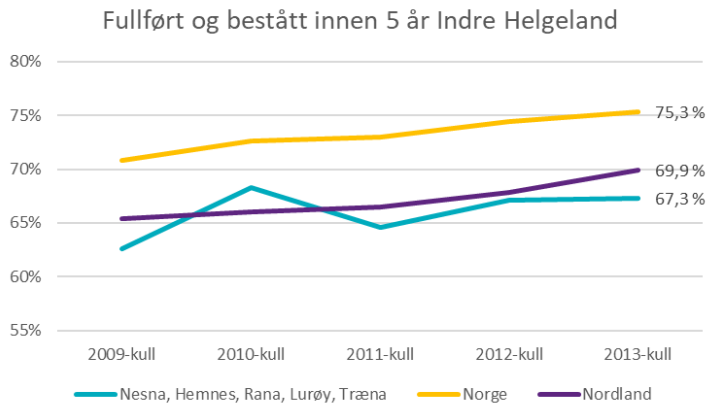
Tre regioner har grunnskolepoeng over nasjonalt snitt: Salten, Vesterålen og Nordland. Sistnevnte består stort sett av Nordland-elever og er den minste av regionene med under 200 i utvalget.

Kommune	Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20	Antall elever 10 klasse
Hattfjelldal	36,6	18
Hemnes	39,8	46
Lurøy	41,8	15
Nesna	37,2	24
Rana	40,1	306
Indre Helgeland	39,8	410
Nordland	41,7	
Norge	42,0	

Tabell 5 Grunnskolepoeng per kommune for elever i 10 klasse 2018-2019 (Kilde: Utdanningsdepartementet/Skoleporten)

2.4.2. Fullført videregående opplæring i regionen

SSB publiserer gjennomføringstall for kommune grupper. Disse varierer en del i størrelse, slik at noen av de mindre folkerike områdene har en del tilfeldige svingninger fra år til år. Hovedinntrykket er imidlertid at gjennomføringsandelen går opp i de fleste kommune gruppene sett over flere år.

Figur 27 Fullført og bestått videregående opplæring innen fem år, utvikling og sammenlikning (SSB)

Litt over halvparten av fylkets kommuner hadde pr. november 2019 oppfylt ambisjonen til KS om å ta inn minst én lærling per 500 innbyggere. Indre Helgeland har 1 lærling pr. 504 innbyggere. Fordelingen pr. kommune fremgår av tabell 6:

Lærekontrakter	Kontrakter per nov 2019	Folketall 1. kvartal 2019	Måltall: minst 1 per 500
Hattfjelldal	5	1 341	1 per 268
Hemnes	6	4 481	1 per 746
Lurøy	4	1 907	1 per 477
Nesna	1	1 782	1 per 1 782
Rana	50	26 291	1 per 526
Indre Helgeland	66	35 802	1 per 504

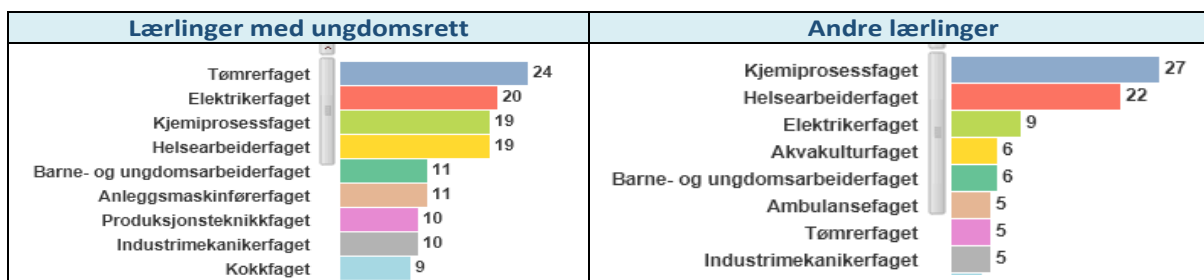
Tabell 6 Antall kommunale lærlinger per kommune i Indre Helgeland, tall fra november 2019 (Kilde: Vigo)

Tabell 7 viser totalt antall lærlinger i regionene: private, kommunale og statlige. De fleste lærlinger finnes i privat næringsliv.

Løpende lærekontrakter	Ungdomsrett	Andre	Totalt
Helgeland	247	174	421
Indre Helgeland	257	133	390
Salten	584	242	826
Lofoten	180	85	265
Vesterålen	220	89	309
Ofoten	133	57	190
Nordland	1 621	780	2 401

Tabell 7 Løpende lærekontrakter per region per 11 mai 2020 (Kilde: Vigo)

Fordelingen av lærekontrakter sier noe om hvilken kompetanser kommuner og næringsliv etterspør. På Indre Helgeland er fordelingen som følger:

Figur 28 Løpende lærekontrakter i Indre Helgeland, fag med flest lærlinger (Kilde: Vigo, juni 2020)

2.4.3. Tilbudsstruktur i regionen

Studieforberedende	
Idrettsfag Vg1, Vg2 og Vg3	x
Kunst, design og arkitektur Vg2 og Vg3	x
Medier og kommunikasjon Vg1, Vg2 og Vg3	x
Musikk, dans og drama Vg1, Vg2 og Vg3 - drama	x
Studiespesialisering Vg1, Vg2 og Vg3	x
Påbygging generell studiekompetanse Vg3 og Vg4	x
Yrkesfag	
Bygg- og anleggsteknikk Vg1	x
Byggteknikk Vg2	x
Klima-, energi- og miljøteknikk Vg2	x
Elektrofag Vg1	x
Automatisering Vg2	x
Automatiseringsfaget Vg3	x
EI-energi Vg2	x
Helse- og oppvekstfag Vg1	x
Barne- og ungdomsarbeiderfag Vg2	x
Helsearbeiderfaget Vg2	x
Helseservicefag Vg2	x *
Restaurant- og matfag Vg1	x
Kokk- og servitørfag Vg2	x
Matfag Vg2	x *
Service og samferdsel Vg1- utgående	
IKT-servicefag Vg2	x
Teknikk og industriell produksjon Vg1	x
Bilskade, lakk og karosseri Vg2	x
Kjemiprosess Vg2	x
Kjøretøy Vg2	x

Tabell 8 Vedtatt tilbudsstruktur 2020–2021 (Kilde: Ft-sak 210-2019 Endringer i tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Nordland for skoleåret 2020–2021)

Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland – se <https://nettskolen.nfk.no> for fagoversikt og nærmere informasjon om tilbudene. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Tabell 9 viser deltakerantall inneværende skoleår.

Lokasjon	Studieforberedende/ fellesfag	Yrkesfag	Privatist	Sum
Polarsirkelen/ Mo i Rana	55	37	1	93

Tabell 9 Deltakere i voksenopplæring Nettskolen i Nordland

Når det gjelder fagskoletilbudet i regionen, er det som følger:

Tilbud	Studie(-samlings)sted	Ant. stud.p.	Periode
Psykisk helsearbeid og rusarbeid	Mo i Rana	60	2018-20
Automasjon (i regi av Tinius Olsen fagskole - Kongsberg)	Mo i Rana	30	2019-20
Psykisk helsearbeid og rusarbeid	Mosjøen	60	2020-22
Reiseliv og opplevelser	Mo i Rana	60	2020-22
Bærekraftige matopplevelser	Mosjøen	90	2020-22

Tabell 10 Fagskoletilbud på Indre Helgeland

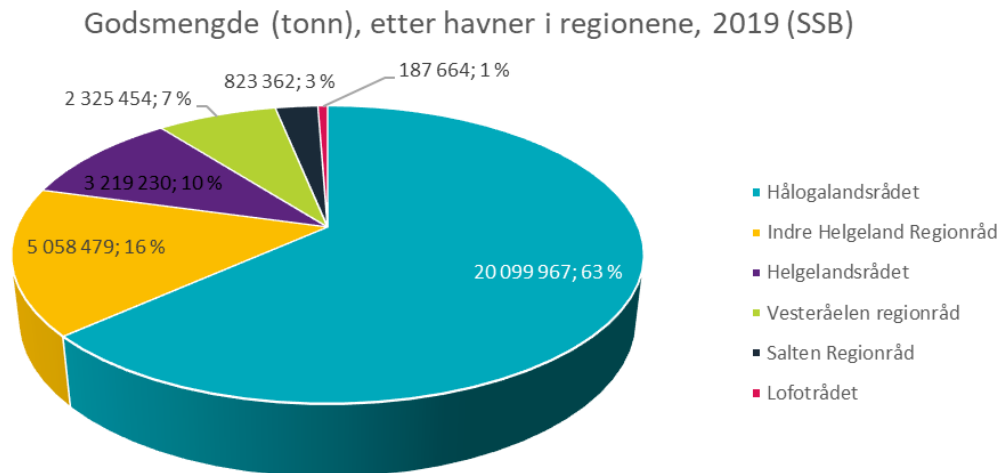
2.5. Samferdsel

Figur 29 Bærekraftsmål relatert til samferdsel

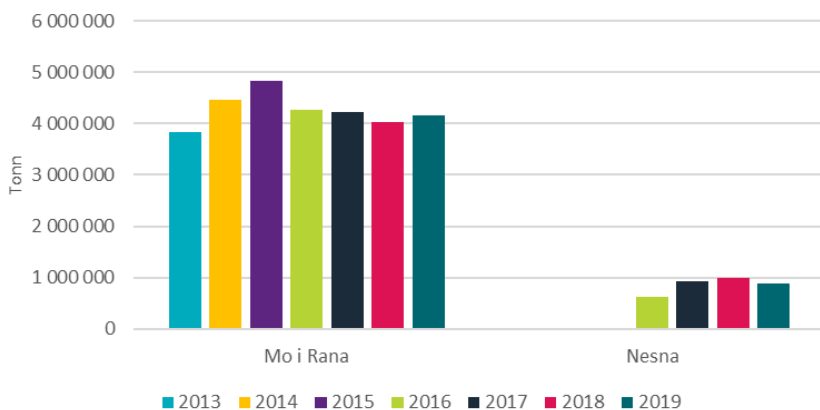
2.5.1. Havner og kaianlegg

Det blir transportert store mengder gods fra havnene i Nordland. I 2019 ble det registrert en total godsmengde på 31,7 millioner tonn. De største volumene går over et fåtall større havner. Klart størst andel går over Narvik Havn, som målt i tonn er den største havnen i Nordland.

Figur 30 Godsmengde (tonn) i regionene i Nordland 2019 (SSB)

Godsmengde (tonn), etter havner i regionene (SSB)

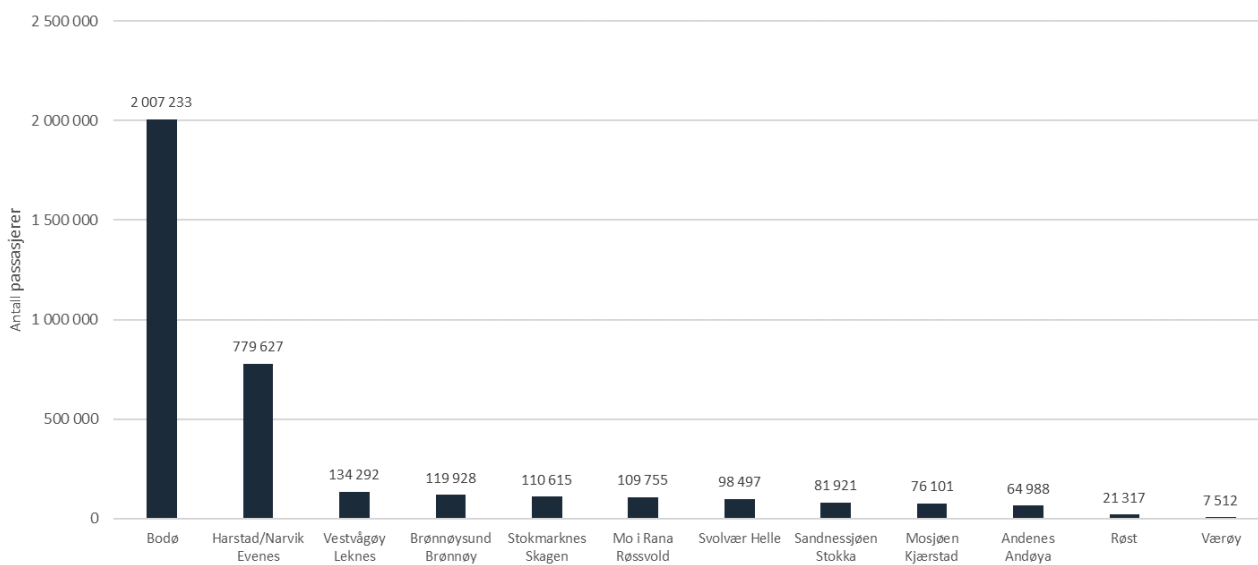

Figur 31 Totale tonn over kai i Indre Helgeland

2.5.2. Flypassasjerer

Totale passasjerer i Nordland 2019 var i overkant av 3,6 millioner.

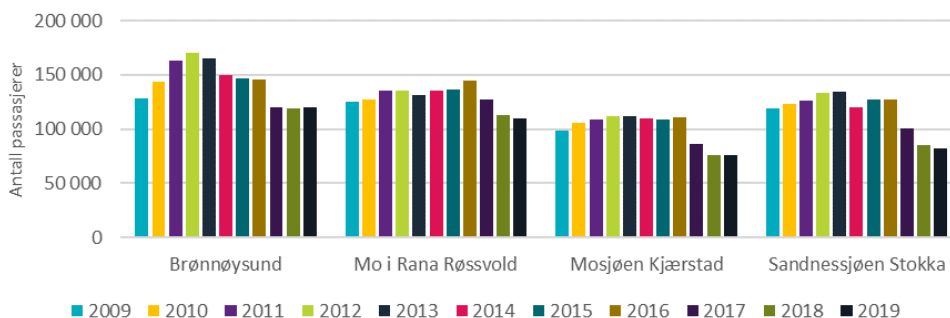
Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Figur 32 Totalt passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2009 - 2019 (SSB)

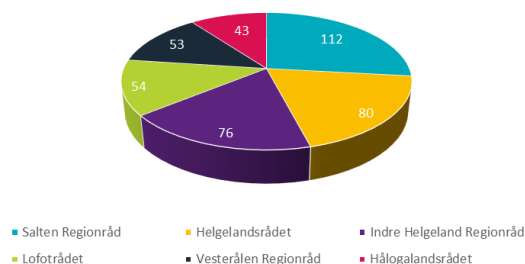

Figur 33 Endring 2009 – 2019 passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

2.5.3. Trafikkulykker

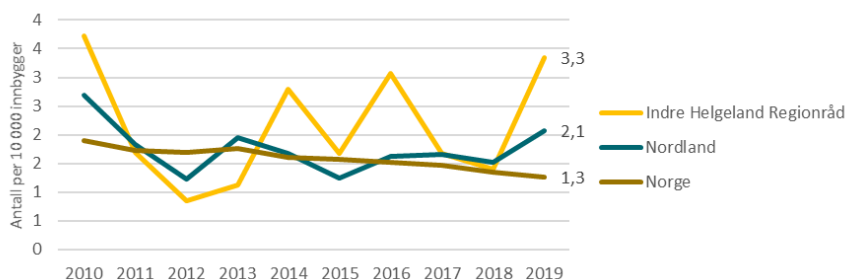
I årene 2010-2019 var det 417 personer som ble hardt skadd eller drept i trafikkulykker i Nordland. Figur 34 viser antall per region.

Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland 2010 - 2019 (SSB)

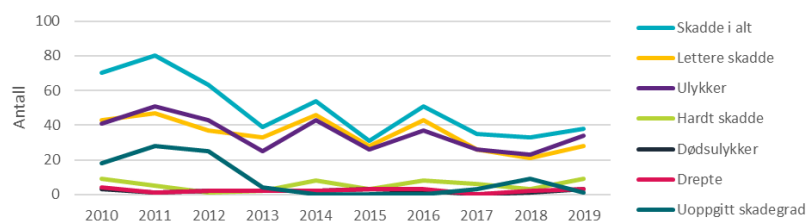
Figur 34 Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland i perioden 2010 – 2019 (SSB)

Hardt skadde og drepte i trafikkulykker per 10 000 innbygger

Figur 35 Drepte og hardt skadde i trafikkulykker per 10 000 innbygger (SSB)

Antall personer skadd veitrafikkulykker Indre Helgeland (SSB)

Figur 36 Antall skadde personer i veitrafikkulykker – Indre Helgeland (SSB)

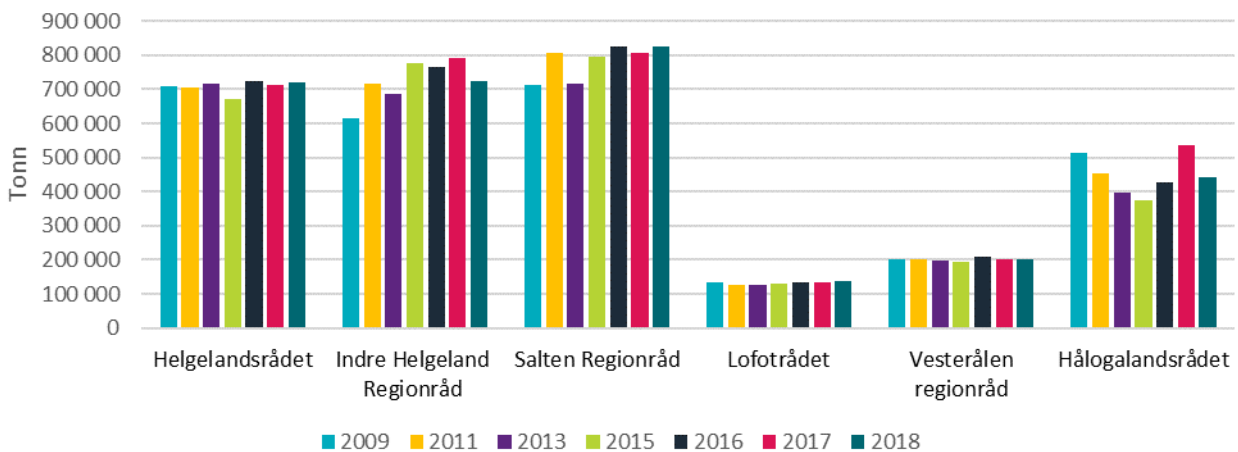
2.6. Klima, miljø og planlegging

Figur 37 Bærekraftsmål relatert til klima, miljø og planlegging

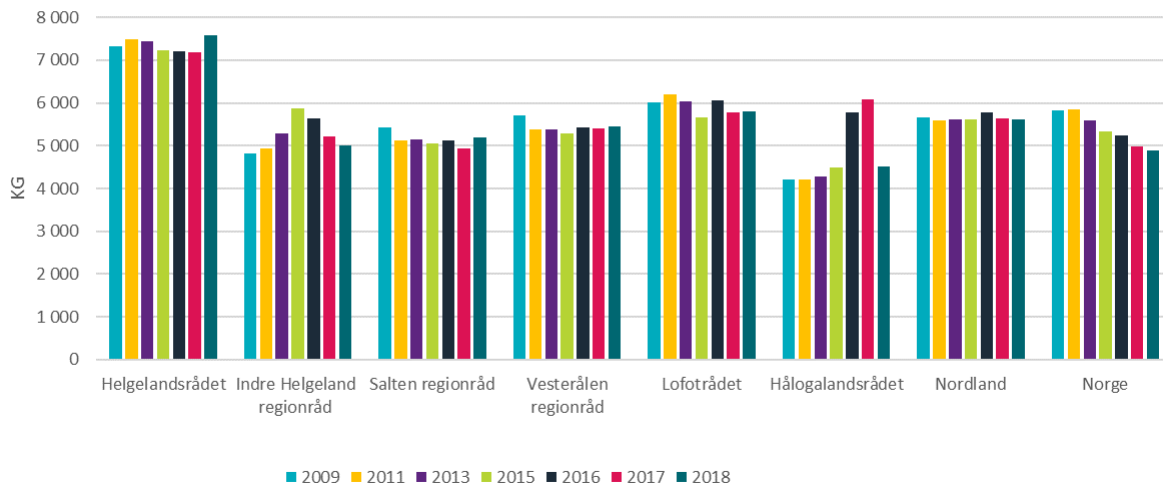
2.6.1. Klimautslipp

Utslipp per region i Nordland - tonn CO2 ekvivalenter (Miljødirektoratet/KPB)

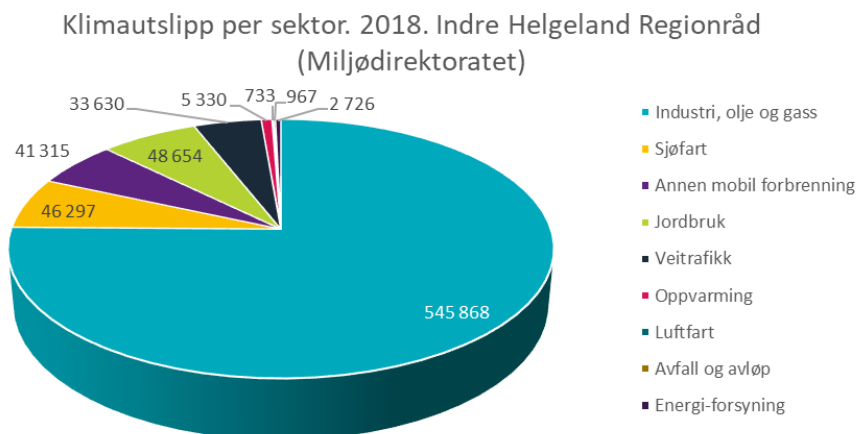
Figur 38 Utslipp per region i Nordland – KG CO2 ekvivalenter per innbygger (Miljødirektoratet/KPB)

Utslipp per region i Nordland - KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/gass (Miljødirektoratet/KPB)

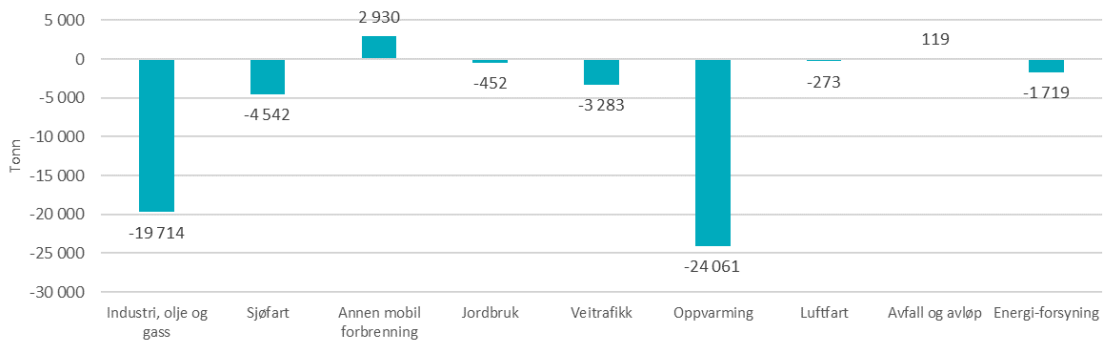
Figur 39 Utslipp av klimagasser KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/Gass (Miljødirektoratet/KPB)

Figuren viser KG utslipp per innbygger i regionene sammenlignet med Nordland og Norge

Figur 40 Klimautslipp per sektor. 2018. Helgelandrådet. (Miljødirektoratet)

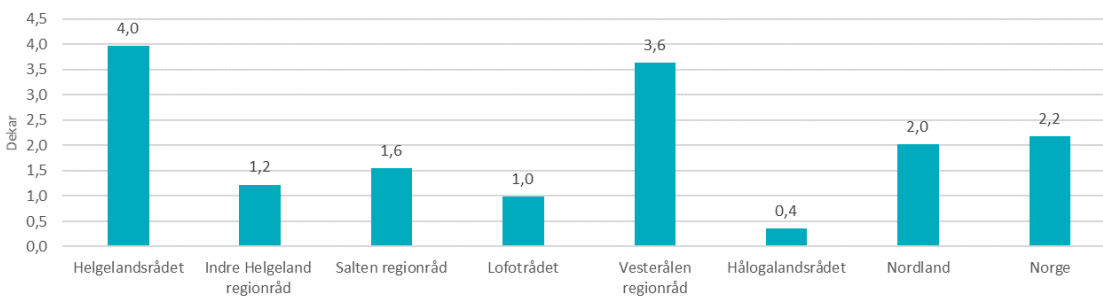
Endring 2015 - 2018. Tonn utslipp CO2 ekvivalenter fordelt på sektor i Indre Helgeland Regionråd (Miljødirektoratet/KPB)

Figur 41 Endring 2015 - 2018. Tonn utslipp CO2 ekvivalenter fordelt på sektor i Indre Helgeland Regionråd (Miljødirektoratet/KPB)

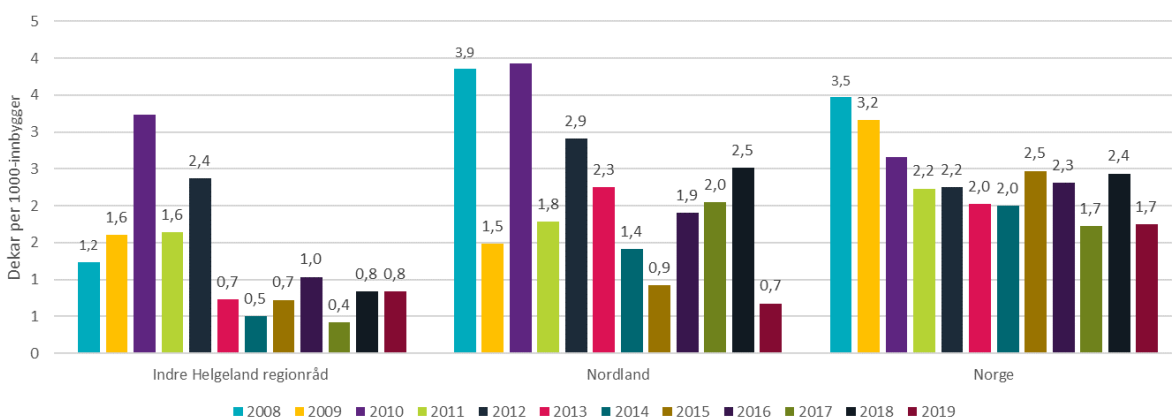
2.6.2. Omdisponering av areal

Gjennomsnittlig omdisponert dyrka og dyrkbar jord i perioden 2010 - 2019 per gjennomsnitt 1000 innbygger i regionene (SSB)

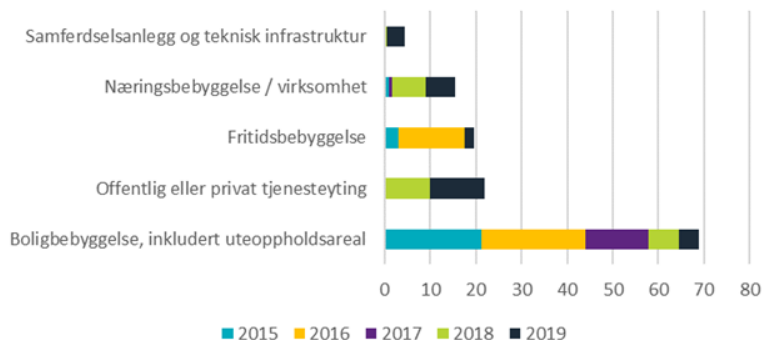
Figur 42 Gjennomsnittlig omdisponert dyrka og dyrkbar jord i perioden 2010-2019 per 1000 innbygger i regionene (SSB)

Omdisponering av dyrka jord og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger (SSB)

Figur 43 Omdisponering av dyrka- og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger

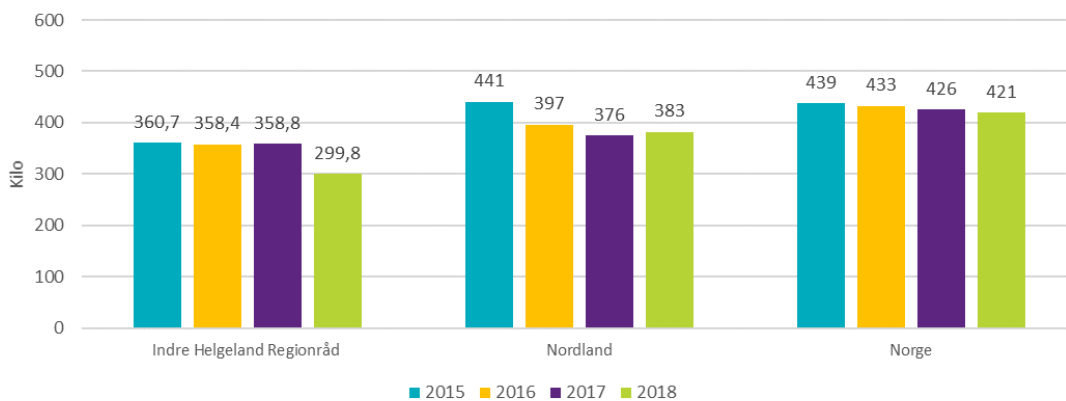
Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord 2015-2019 Indre Helgeland Regionråd. Dekar. (SSB)

Figur 44 Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i Indre Helgeland Regionråd 2015-2019 (SSB)

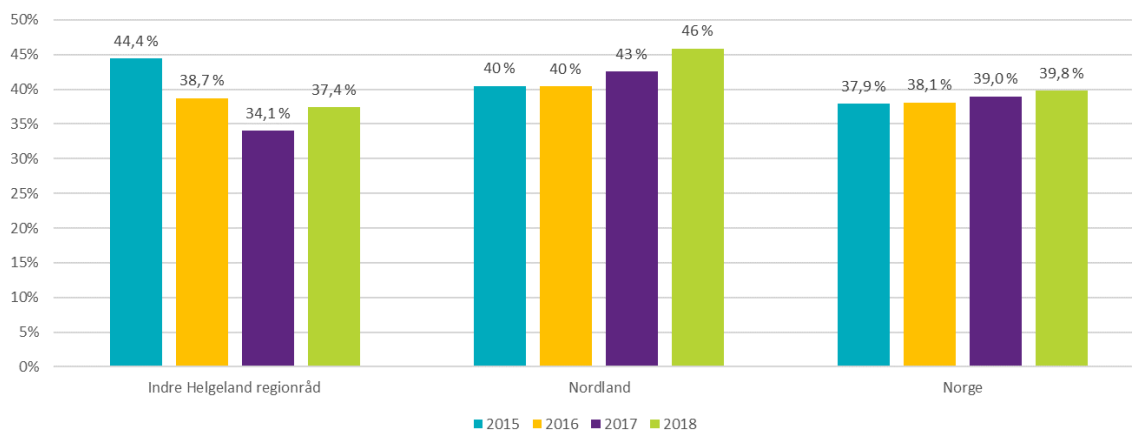
2.6.3. Husholdningsavfall

Kilo husholdningsavfall per innbygger (SSB)

Figur 45 Kilo husholdningsavfall per innbygger (SSB)

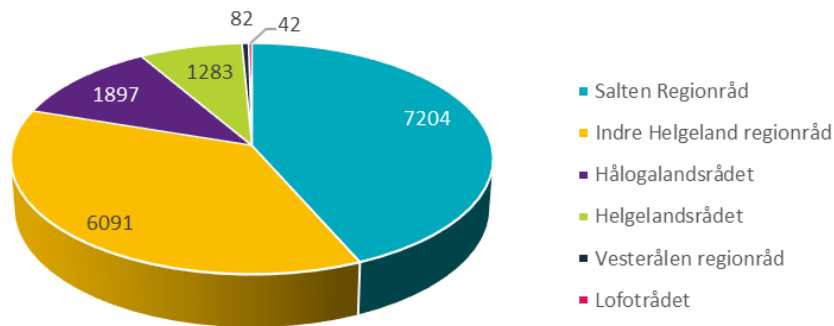
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (SSB)

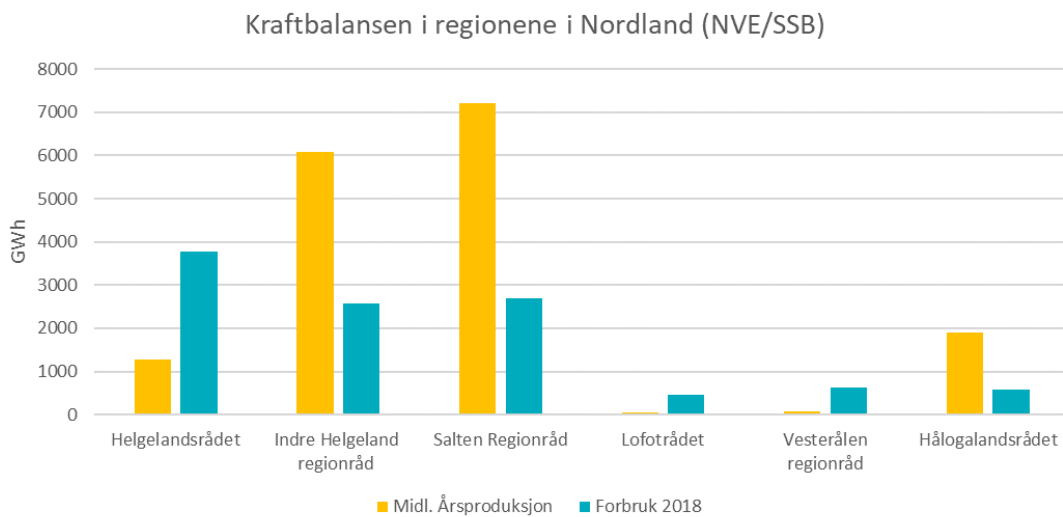
Figur 46 Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (SSB)

2.6.4. Energi

Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh
(NVE)

Figur 47 Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh (NVE)

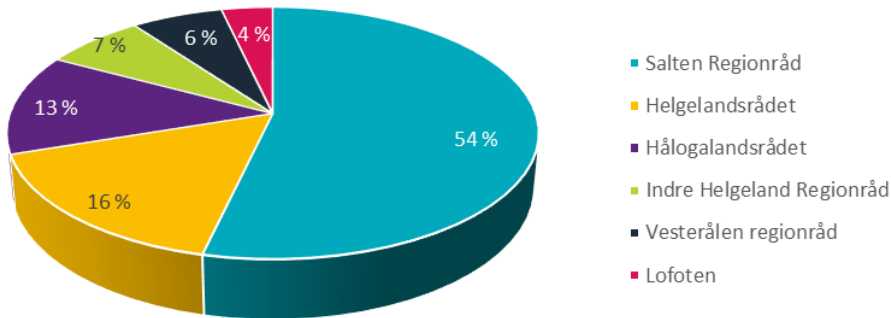

Figur 48 Kraftbalansen i Nordland (NVE/SSB)

Figuren viser forskjellen mellom produksjon og forbruk av elektrisitet i Nordland.

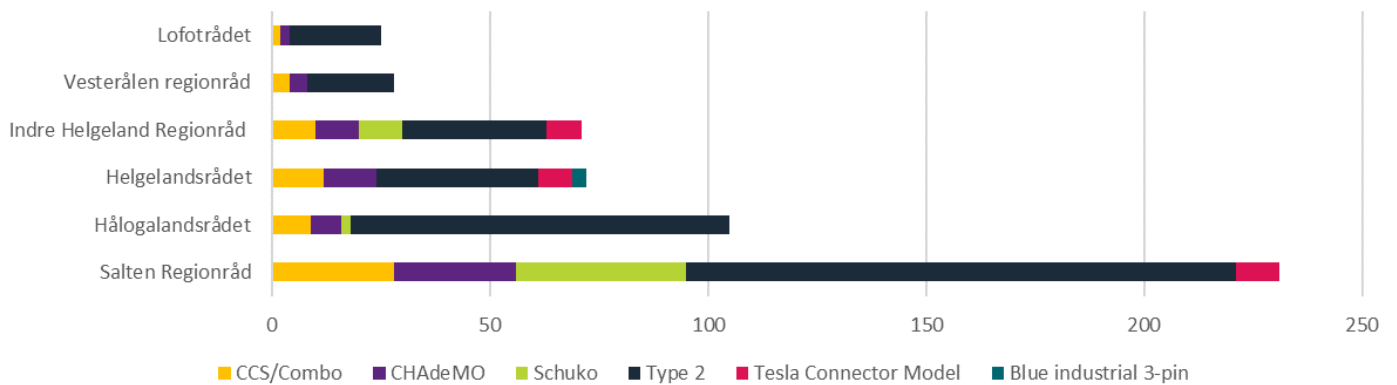
2.6.5. EL-biler og ladestasjoner

Andel elbiler i regionene i Nordland, 2019 (SSB)

Figur 49 Andel elbiler i regionene i Nordland 2019 (SSB)

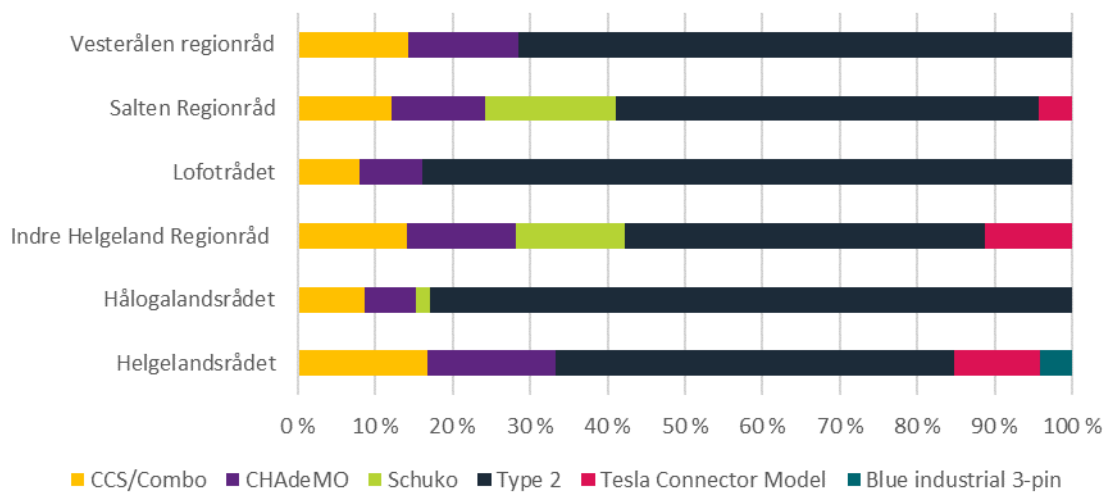
Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland, 2020 (nobil)

Figur 50 Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland 2020 (nobil)

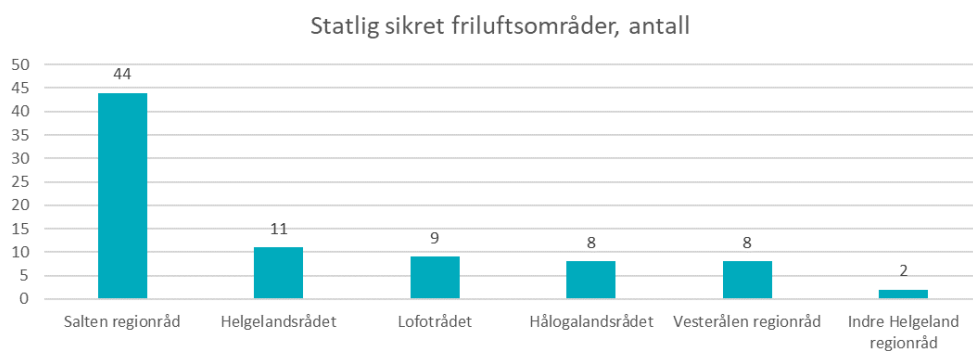

Offentlig tilgjengelig ladepunkter i Nordland, 2019. Andel av ladepunktene (nobil)

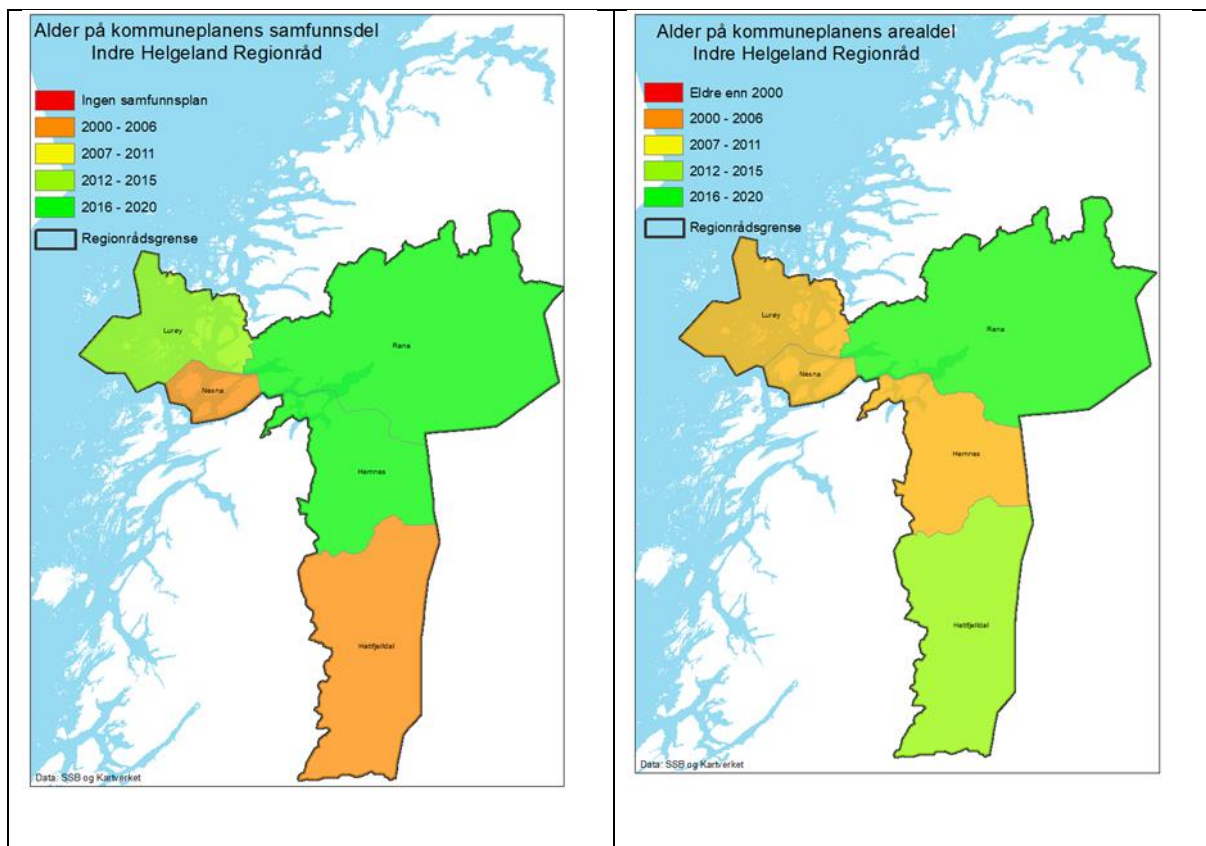
Figur 51 Andel ladepunkter elbil i regionene i Nordland

2.6.6. Statlig sikret friluftsområder

Figur 52 Statlig sikret friluftsområder

2.6.7. Planstatus

Figur 53 viser planstatus for kommuneplanenes samfunnsdel og arealdel.

2.7. Tannhelse

Tannhelsen (målt ved indikatorårskull) i region Helgeland er bedre enn gjennomsnittet for Nordland. Tannhelsen i Nordland er litt bedre enn gjennomsnittet for landet. Tabellen viser andel uten hull.

Tannhelseresultater hos indikatorkull			
Kommune	5 år	12 år	18 år
Hattfjelldal	100,0 %	75,0 %	27,8 %
Hemnes	92,3 %	56,4 %	27,9 %
Lurøy	81,8 %	62,5 %	11,8 %
Nesna	80,0 %	76,2 %	7,7 %
Rana	84,2 %	59,1 %	26,4 %
Indre Helgeland	82,3 %	57,9 %	23,5 %
Nordland	84,5 %	64,7 %	27,9 %

Tabell 11 Tannhelseindikatorer for indikatorkull

Nordland fylkeskommune er i prosess med alle kommuner i regionen for å inngå avtaler om å tilrettelegge for samarbeid og samhandling til beste for brukerne som mottar hjelp etter tannhelsetjenesteloven.

---

3. DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN

3.1. Nærings- og kompetansemiljø

Indre Helgeland er rik på naturressurser og et tyngdepunkt i Nord-Norge innen prosess- og verkstedindustri, kraftproduksjon og olje- og gassaktivitet. Mo industripark er Nord-Norges ledende industripark og utgjør et sterkt industrielt kompetansemiljø. I tillegg til å levere tjenester til bedriftene arbeider MIP med å tilrettelegge for nyetableringer og markedsføre industriparken som etableringssted. Andre viktige industribedrifter i regionen er Arbor i Hattfjelldal, Westcon i Nesna og Nortura og NCP i Hemnes. NCP er en spennende bedrift som produserer bærekraftige møbler fra resirkulert materiale. Blant annet fra Nova Sea på Lovund som er en av de største nordnorske produsentene av oppdrettslaks. Rana Gruber er en av landets største gruver.

Den største private sektoren er bygg og anlegg med i underkant av 9 % av de sysselsatte. Indre Helgeland har den nest minste andelen av regionene sysselsatt i detaljhandelen med i underkant av 8 % av de sysselsatte.

Innen reiseliv er aktiviteten spredt rundt i hele regionen med hovedvekten av aktivitet i Rana. Totalt sysselsetter overnatting og servering 2,9 % av de sysselsatte i Indre Helgeland. I tillegg sysselsetter reiselivet mange innen andre næringer som transport og personlig tjenesteyting.

Indre Helgeland, har videre noe matproduksjon, men ikke så stor som i den mer sørlige delen av Helgeland. Om lag 15% av de som jobber innen landbruk er sysselsatt i regionen Indre Helgeland.

Offentlig sektor sysselsetter 36 % av de sysselsatte. Store statlige arbeidsplasser er Helgelandssykehuset, Nord Universitet og Universitetet i Tromsø, Nasjonalbiblioteket, Statens Innkrevingsentral, NAV Servicesenter og NAV økonomi og Statkraft. Kompetansen fra industrien har ført til et av de mest effektive depotbibliotek i verden med mange nyvinninger innen automasjon og digitalisering.

Nord Universitet gir lærerutdanning på Mo og i Nesna. Andre tilbud på Mo er pedagogikk, sykepleie og økonomi. UiT tilbyr utdanning til ingeniør bygg og maskin. Sintef Helgeland er et teknologisk forskningsinstitutt som skal samarbeid med bedrifter på Helgeland for å gi den landbaserte industrien grønn konkurransekraft. Instituttet er under oppbygging og har pr i dag 8 medarbeidere. Sintef Norlab er det største norskeide laboratorieselskapet og gir tjenester innen kjemisk analyse, materialtesting, miljømåling, mikrobiologi og veterinærmedisin.

Regionen har to inkubatorer i Sivas inkubatorprogram. Kystinkubatoren med 4 medarbeidere på Lovund som fremmer utvikling av havbruks- og fiskerirelatert virksomhet og Inkubator Helgeland som er lokalisert i Kunnskapsparken Helgeland. KPH er et innovasjonsselskap med 15 medarbeider lokalisert til Mo, Sandnessjøen og Mosjøen. KPH har et bredt tjenestespekter innenfor utdanningsmegling, kompetansemegling og prosjektledelse for Olje og gassklynge Helgeland og Arenaklyngen Arctic Cluster Team. ACTs bedriftsmedlemmer utgjør det industrielle tyngdepunktet i nord og skal bidra til å innfri Norges forpliktelser i Parisavtalen. Rana utviklingsselskap med 8 medarbeidere er Rana kommunes utviklingsselskap og tilbyr også tjenester til omlandskommunene.

3.2. Utdanning

Det er en klar og entydig sammenheng mellom elevers skolerresultat i ungdomsskolen og sannsynlighet for å gjennomføre videregående opplæring. Svake faglige prestasjoner i grunnskolen den viktigste enkeltforklaringen på manglende gjennomføring og frafall. Indre Helgeland har fylkets laveste skår, tiendeklassingene som gikk ut våren 2019 fikk i snitt kun 39,8 grunnskolepoeng. Det er Lurøy som har den beste grunnskoleskåren i regionen, mens skåren for Hattfjelldal våren 2019 var noe svakere enn tidligere kull. Rana har uten sammenlikning størst ungdomskull i regionen, og har grunnskolepoeng som ligger godt under både fylkessnittet og landssnittet.

Det er mye å tjene på å løfte kommuner med svake resultat, det vil føre til at flere ungdommer klarer å fullføre det planlagte videregående opplæringsløpet, enten det er yrkesfag eller et studieforbereende løp.

Gjennomføring i videregående er viktig for å skaffe kommuner og regioner kvalifisert etterspurt arbeidskraft. Ikke minst er det av avgjørende betydning for hver enkelt ungdom som har mye bedre forutsetninger for å skaffe seg varig tilknytning til arbeidslivet og dermed bedre økonomi og levestandard. Grunnskolene på Indre Helgeland vil kunne bidra til bedre gjennomføring i regionen dersom man klarer å løfte karaktersnittet for elevene fra grunnskolen og dermed gjøre dem bedre i stand til å følge undervisninga i videregående. Lave skår kan tyde på at elevene har svake grunnleggende ferdigheter som de trenger for å bestå videregående opplæring.

Fullført og bestått videregående opplæring måles fem år etter at et ungdomskull starter i videregående. Gjennomføring defineres som å fullføre og bestå alle trinn i videregående opplæringsløp. Indre Helgeland har, som de fleste regionene, hatt vesentlig bedring i gjennomføringsandelen i siste femårsperiode. Det har imidlertid vært noe svingninger med en klar topp for kullet som startet i 2010 der andelen som fullførte videregående opplæring i løpet av fem år var bedre enn fylkessnittet. Det er imidlertid noe ustabilitet i resultat, noe som er naturlig i en region med lavt elevtall. Gjennomføringsandelen i Indre Helgeland ligger i midtsjiktet i fylket.

En av de viktigste årsakene til frafall i videregående opplæring er at ikke alle yrkesfagelever får lærekontrakt etter at de har fullført skoledelen av utdanningen med Vg2 i skolen. Kommunene er her viktige arbeidsgivere med særskilt stort behov for fagarbeidere til helsesektoren og for barne- og ungdomsarbeidere til barnehager, grunnskolen og SFO. Men kommuner kan ta inn mange andre typer lærlinger, også, slik som institusjonskokk, IKT-servicefag, bygg-drifere, anleggsgartnere, feiere, kontor og administrasjon med flere. For å øke antall læreplasser i Nordland ble Samfunnskontrakt – Nordland for flere læreplasser 2020–2023 underskrevet av seks parter. KS er en av partene som underskrev avtalen. KS i Nordland har forpliktet seg særskilt til å være pådriver slik at alle kommuner i Nordland tar inn to lærlinger per 1000 innbyggere i tråd med KS landstingvedtak.

Indre Helgeland ligger svært nær måltallet på minst en kommunal lærling per 500 innbyggere. Hattfjelldal og Lurøy har oppfylt KS målsetting når det gjelder kommunalt ansatte lærlinger. Rana kommune har også mange lærlinger, særlig i helsearbeiderfaget. Men kommunen har også lærlinger i mindre fag slik som feierfaget, IKT-servicefaget og institusjonskokk. Kommunene er store kvinnearbeidsplasser slik at det ikke er overaskende eller unaturlig at flertallet av de kommunale lærlingene er jenter og kvinner, det er flest lærlinger som tar helsearbeiderfag og barne- og ungdomsarbeiderfag. En ny ambisjon kunne være å tilby lærekontrakt til flere av kommunens gutter og at en kunne ta inn flere lærlinger i tekniske fag og byggfag og flere andre fag der kommunen ikke har hatt tradisjon for å ta inn lærlinger.

Tømmerfaget, elektrikerfaget, helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget er blant de største lærefagene i alle regioner, mens Indre Helgeland utpeker seg som en region der også industrifag, særlig kjemiprosessfaget, har et stort antall lærlinger, hele 46 i kjemiprosessfaget. Dette avspeiler sjølsagt næringsstrukturen, særlig i Rana. Rana er en kommune med svært mange lærlinger, over 300; dette utgjør over 80 prosent av lærlingene i regionen. Polarsirkelen videregående skole har de siste åra hatt klasser med 15 elever på Vg2 kokk- og servitørfag, kun halvparten av dem får lærekontrakt i egen region.

Det er én fylkeskommunal videregående skole i regionen - Polarsirkelen. I tillegg har regionen friskolen KVN på Nesna. Polarsirkelen er en av fylkets største skoler med om lag tusen elever. Skolen har imidlertid mistet rundt 250 elever de siste seks-sju åra, slik at noen tilbud med få søkere har blitt lagt ned. Det har skjedd noe regionalisering av tilbud på Helgeland, særlig på Vg2-nivå. Det betyr at ikke alle skoler kan ha alle tilbud, men at skolene kan ha noe ulik tilbudsprofil. Polarsirkelen har, på tross av elevnedgangen, fremdeles ei brei tilbudsvifte. Den nasjonalt vedtatte strukturen i yrkesfag er i endring og nye utdanningsprogram blir innført på Vg1 fra og med skoleåret 2020–2021. Tilsvarende endringer vil komme på yrkesfag Vg2 skoleåret 2021–2022. Parallelt fases det inn nye læreplaner i alle fag, både i videregående og i grunnskolen. Også på fylkesnivå skjer det ei viktig endring til å legge en plan for neste fireårsperiode. Dette vil gi skolene større forutsigbarhet. Tilbudsstrukturen for

---

perioden 2021–2025 vil bli presentert tidlig høst 2020 og det legges opp til en åpen prosess der regionene vil være en viktig innspillaktør i høringsprosessen. Fireårsplanen skal vedtas av fylkestinget i desember.

Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Voksne følger andre bestemmelser i opplæringsloven, noe som gjør at utdanningen kan være mer fleksibel (tid, sted og progresjon) og tilpasset den voksnes behov. I tillegg søker den voksne på en sluttkompetanse, i motsetning til ungdom som starter bredt (Vg1) og deretter peiler seg inn på en sluttkompetanse.

Deltakerne fordeler seg jevnt innen fagporteføljen til Nettskolen i Nordland. I tillegg har Polarsirkelen videregående skole hatt et samlingsbasert tilbud innen Vg1 Elektro, et tilbud spesielt tilpasset voksne deltakere. Tilbudet har inneværende år hatt 12 aktive deltakere, og skal videreføres neste skoleår til Vg2 El-energi. Karrieresentrene er en viktig samarbeidsaktør når det gjelder videregående opplæring for voksne. I 2016 ble studieverksted og karrieresentrene slått sammen, og fra 1. november 2020 er det gjort ytterligere omorganisering. Karrieresentrene bidrar med veiledning av søkere til videregående opplæring for voksne samt bestilling av realkompetansevurdering. I tillegg arrangerer karrieresentrene blant annet eksamensforberedende kurs for praksiskandidater og andre kurs i samarbeid med lokalt næringsliv. Videre har karrieresentrene et ansvar for rådgivning og praksiskurs innen videregående opplæring for grunnskoleelevene i tilknyttede kommuner.

Nordland fagskole er organisert med 5 fagavdelinger. Ingen av disse er lokalisert på Helgeland, men det gis tilbud som studier der, både som samlings- og nettbaserte løsninger i Nordland fagskole og gjennom samarbeid med andre fagskoler.

Vår avdeling Helse, sosial og oppvekst flytter sine tilbud fra år til år mellom ulike kommuner og regioner. Alle disse tilbudene har omfang på 60 studiepoeng og går på deltid over 2 år. Elektro, med sin avdelingsledelse på Melbu, samarbeider med Trøndelag høyere yrkeshøgskoles avdeling i Steinkjer. Det samlings- og nettbaserte tilbudet innen elkraft på 120 studiepoeng går over 3 år. Samlingene kan følges enten i Melbu eller Steinkjer i to påfølgende uker. Det gir blant annet studenter på Helgeland god fleksibilitet for å kunne følge studietilbudet. Avdelingen Opplevelsesbasert reiseliv, som med sin administrasjon i Svolvær, har fra høsten 2020 utlyst et 60 studiepoeng tilbud innen Reiseliv og opplevelser med samlinger i Mo i Rana. Opptakene foregår løpende. Nordland fagskole starter, i samarbeid med Mosjøen vgs og NIBIO, fagskoletilbud innen Bærekraftige matopplevelser høsten 2020. Studiet tar opp 20 studenter, går over 3 år og har et omfang på 90 studiepoeng. Studiet vil være samlings- og nettbasert, med sine samlinger i Vefsn og Helgelandsregionen. Etter invitasjon fra Kunnskapsparken Helgeland, Arctic Cluster Team og Nordland fagskole har Fagskolen Tinius Olsen fra Kongsberg fullført et samlings- og nettbasert fagskoletilbud innen automasjon på 30 studiepoeng med samlinger i Mo i Rana og Kongsberg. Studentene har hovedsakelig vært rekruttert fra industribedrifter på Helgeland.

3.3. Samferdsel

Mye av faktagrunnlaget i samferdselssektoren beskriver Helgeland under ett, da det er vanskelig å hente ut enkelte statistikker kun for Helgeland interkommunale politiske råd.

Regionen har mange hurtigbåtanløp og fergesamband, flere av dem er avgjørende for næringslivet. Det er et godt utbygd bybusstilbud i Mo i Rana. Regionruter fra Mo i Rana til Nesna og Stokkvågen i vest og Mosjøen i sør. På

---

ytre Helgeland er busstilbudet i hovedsak lovpålagt skoleskyss, samt noe tilpasset jobbpendling. Det er et krevende kystområde med mange ferge- og hurtigbåtruter. Flere fergesamband langs fylkesvei 17, de største er fergesambandene til øykommunene Rødøy, Lurøy, Træna, Nesna, Dønna og Herøy. Store hurtigbåtruter, primært med utgangspunkt i Sandnessjøen, i tillegg samt flere små lokalruter. Det er relativt stor andel skole- og jobbpendling inn til Sandnessjøen. Mange av disse med hurtigbåt. Regional togtrafikk til Trondheim og Bodø.

Det er 1730 km fylkesveg og 380 km riksveg på Helgeland. Bustneslia er den eneste ferdselsåren mellom kysten og E6 på Nord-Helgeland. Strekningen gjennom Bustneslia er viktig for laksetransporten fra Lovund og godstransporter mellom Langsetvågen Industripark (Nesna) og Mo Industripark. Helgeland er den regionen som har desidert mest produksjon og frakt av tømmertransport i Nordland, og mesteparten fraktes på vegene. Da benyttes både fylkeskommunale og kommunale veger i flere av kommunene i Nordland. Hyppigst brukt er E6 og RV 73 som går mellom Trofors og Hattfjellidal. Regionen knyttes sammen av E6, hvor mye av godstransporten på vegen går. Indre Helgeland har tre grenseoverganger til Sverige, på E12, Rv 73 og fv. 296.

Langs vegene i kommunene i Indre Helgeland var det 145 trafikkulykker i perioden 2014-2018. Det var ti drepte, 26 hardt skadde og 155 lettere skadde. Fire av dødsulykkene skjedde langs E6, det var en dødsulykke på E12, to omkom på fv. 810, og to dødsulykker skjedde på kommunal veg. Samtlige dødsulykker skjedde i Rana kommune. Pr. 1000 innbygger var det 4,07 trafikkulykker og 0,98 ulykker med drept/alvorlig skadd. Tilsvarende tall for Nordland er hhv 3,73 og 0,77.

Terminaler

Schenker har landterminal i Mo i Rana og Bring i Mo i Rana og Sandnessjøen. PostNord har landterminal i Mo i Rana. Det er jernbaneterminaler i Mo i Rana og Mosjøen. Det er bil-terminal i Mo i Rana. Nor Lines International har sjøterminaler i Sandnessjøen, Brønnøysund og Nesna. Det er fryse-terminal i Træna.

3.4. Klima, miljø og planlegging

Statlig sikrede friluftsområder

Regionen har 2 statlig sikrede friluftsområder. Begge disse ligger i Rana kommune.

Nordland fylkeskommune har gjennom regionreformen fått utvidet oppdrag når det kommer til forvaltning av disse områdene. Det er fremdeles kommunene og friluftsrådene som kan søke om sikring og som lokalt forvalter områdene. Fylkeskommunen godkjenner forvaltningsplanene og gir tilskudd til tiltak i tråd med disse. Intensjonene med slike områder er å sikre allmennheten tilgang til spesielt bynære rekreasjonsområder. Gjennom tilskuddsordningen for tilrettelegging kan kommunene søke om midler til opparbeiding av for eksempel parkering, toalett og universell utforming av områdene.

Vannområdekoordinatorer

Nordland fylkeskommune er vannregionmyndighet i Nordland vannregion. Det innebærer et regionalt ansvar for å implementere EUs vanndirektiv. Virkemidlet er regional plan. Til dette arbeidet har fylkeskommunen fått statlige midler siden 2010. De årlige bevilningene har variert gjennom årene, men alle midlene har vært brukt i spleiselag for å kunne ansatte lokale vannområdekoordinatorer i de 10 vannområdene i regionen. Det er i dag 5 stillinger i disse 10 områdene. Arbeidet har hele tiden vært forankret i regionrådene.

I tillegg til de statlige midlene har det vært bevilget skjønnsmidler fra fylkesmannen til de kommuner som har søkt. Det er fra 2019 ikke lengre mulig å utløse skjønnsmidler til arbeidet. Det er slike lokale koordinatorer i de fleste vannregioner i Norge. I de fleste andre regioner er disse stillingene finansiert i et spleiselag med kommunene. Dette må også på plass i Nordland dersom disse stillingene skal opprettholdes. Dersom disse ikke

---

oppretholdes, vil kommunene selv måtte ta ansvar for å koordinere det lokale arbeidet og drive dette frem på tvers av kommunene i vannområdet.

Det er ikke fullstendig overlapp mellom vannområdene og regionrådene. Kommunene under Indre Helgeland regionråd hører i hovedsak vannområde Ranfjorden. Stillingen er et samarbeid mellom kommunene i vannområdene Ranfjorden og Røddøy/Lurøy, og fylkeskommunen har utarbeidet samarbeidsavtale med vertskommunene Rana og Lurøy.

3.5. Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud

I tillegg til de videregående skolene i regionen, finnes det karrieresenter og Opus ressurs- og kompetansesenter på Mo.

Fylkesbiblioteket, Nordland teater og Sør- Samisk teater er lokalisert til Mo.

Nordland fylkeskommune drifter 6 allmenntannklinikker i regionen, én i hver kommune foruten Lurøy der det er to. Disse er lokalisert i Hattfjelldal, Korgen, Konsvikosen, Lurøy, Nesna og Mo. Klinikkene har ansvaret for å utføre forebyggende tiltak, et regelmessig og oppsøkende tilbud til prioriterte grupper og tilbyr i tillegg behandling til voksne betalende i regionen. Klinikkene har ca. 14.200 pasienter, ca. 9.100 prioriterte pasienter som mottar gratis tannbehandling og 5.100 voksne betalende pasienter. Det er offentlig spesialistklinikk i kjeveortopedi på Mo.

---

4. DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE

4.1. Befolkning

Befolkningsutviklingen i hele Nordland er bekymringsfull med tanke på rekruttering til arbeidslivet og i forhold til videreføring av gode service- og tjenestetilbud som krever tilgang til en viss masse for å kunne opprettholdes. For Nordland har tilflytting fra utlandet vært stått for en stor del av befolkningsveksten de siste 5 årene og vært avgjørende for arbeidskrafttilgang i enkelte kommuner. Med nedgang i yngre årsklasser i landet som helhet, vil tilflytting og rekruttering fra utlandet være enda viktige for fremtidig befolkningsvekst.

Indre Helgeland utgjør ca 15% av befolkningen i Nordland, og av disse har Rana over 73% av innbyggerne. Regionen har hatt befolkningsnedgang siste 4 år, og selv Rana som er Nord-Norges tredje største by, hadde befolkningsnedgang siste år. Regionen er sterk næringsmessig, og det satses på å få til nye lokaliseringer. Skal dette lykkes, må det jobbet intensivt i forhold til rekruttering til regionen.

Også aldersstrukturen i befolkningen, hvor økningen hovedsakelig er i de eldste aldersgrupper vil påvirke næringsliv og tjenestetilbudet fremover. Utfordringen vil være størst for de befolkningsmessig minste kommunene. For å sikre alle tilgang til nødvendige tjenester, vil det fremover være enda viktigere å planlegge ut fra større bo- og arbeidsmarkedsregioner og interkommunalt samarbeid.

4.2. Næring og kompetanse

Regionen har sterke næringsmiljø knyttet til verksteds- og prosessindustri og store naturressurser med en stor kraftproduksjon. Det industrifaglige miljøet er sterkt, og selv om mange bedrifter er eid av eksterne aktører, er det også lokale eierskap som sikrer at regionale utviklingsmuligheter og felles innovasjonsprosjekter blir ivarettatt.

Eksterne eiere kan være svært sentrale driftere i utviklingsprosesser, særlig på grunn av at mange av de har tilgang på internasjonal kompetanse, men det at den øverste ledelsen ikke er knyttet til regionens innovasjonsmiljø kan også føre til lengre beslutningsveier og at selskapets strategier ikke alltid er samsvarende med de strategiene regionen har.

Regionen har videre også sterke innovasjonsmiljø gjennom innovasjonsselskap og offentlige virksomheter innen FoU/UoH etc. Her har en klart å bruke industrikulturen til å etablere nye tjenester. Dette viser at regionen har klart å omstille seg. Utfordringen er å knytte disse miljøene enda sterkere inn mot de store industriaktørene og sikre god kommunikasjons og delingskultur for å etablere nye tjenester i tiden som kommer.

Regionen har samlet sett god verdiskapning, allikevel er det samtidig også et potensial for å øke aktiviteten i de næringene som særlig ligger rundt verksted- gruve og prosessindustrien og havbrukssektoren. Her vil leverandørutvikling kunne gi nye arbeidsplasser. Indre Helgeland er videre også sterkt knyttet til petroleumssektoren gjennom næringslivet leveranser til næring. Gjennom økende samarbeid og samseiling mellom operatørene og avsluttende utbygginger har aktiviteten hatt en nedgang, men totalt sett har ikke leveransene vært større enn at næringslivet i stor grad er ruset for andre næringer.

Videre kan næringslivet i regionen også gi inn tilbud til den delen petroleumsnæringen hvor en konkurrerer med store deler av landet, der nærhetsfordeler og gode havneforhold kan gi konkurransefordeler. Om regionen i samarbeid klarer å bruke eksisterende kompetansemiljø til å utvikle nye verdikjeder, varer og tjenester vil regionen samlet sett kunne komme styrket ut. Særlig innen miljøteknologi har samarbeid i regionen vist seg å

---

være konkurransedyktig, gjennom flere prosjekter innen blant annet sirkulærøkonomi. Imidlertid ser en relativt få nyetableringer, som kan indikere at næringslivet ikke i stor nok grad oppleves som dynamisk.

Samlet i Nordland det er et økende behov for å etablere nye arbeidsplasser som følge av generelle store omstillinger i samfunnet. Dette gjør at gründeres nyetableringer er viktig i årene som kommer. Sammenlignet med resten av landet, har Nordland et forbedringspotensial når det gjelder antall nyetableringer. Et viktig verktøy for fremtidige gründerer er etablereropplæring. I Nordland er det store variasjoner mellom hvilke modeller som brukes, hvilke aktører som tilbyr veiledningen, varighet, kostnadsstruktur og finansiering. Dette gjør at vi må arbeide for å få mer likeverdige tilbud i hele fylket. Det er derfor nødvendig å styrke samarbeidet mellom regionen og andre aktører for å jobbe mer likt for å få til et mer strømlinjeformet og likeverdig tilbud.

4.3. Utdanning

Polarsirkelen videregående skole har over de siste fire årene blitt dimensjonert og tilpasset til dagens tilbudsstruktur og elevtall. Den viktigste årsaken til tilpasningen er nedgangen i elevtall og regionalisering av tilbudsstrukturen. Det er nå i all hovedsak tatt de største grepene om tilpasning av tilbudsstrukturen. Framskrivningen av elevtallet de neste 10 år viser rimelig stabile 16 års-kull. Dog viser framskrivningen en liten nedgang på slutten av perioden. Det betyr at dagens struktur vil holde seg godt, men den kan selvfølgelig tilpasses endringer og ønsker fra arbeidslivet. Det innebærer at dersom noe skal inn, så må noe ut.

Det er viktig å understreke at elevenes søking til videregående skole ikke er noe fylkestinget vedtar. Det bestemmer elevene selv. Vi har erfaring med store variasjoner fra år til år. Det er også viktig å skille på avviklingen av tilbud (nedleggelse) og ikke igangsetting av tilbud på grunn av lave søkertall fra år til år. I desember 2020 skal fylkestinget vedta en ny struktur for videregående opplæring i Nordland fylkeskommune for de fire neste årene. Det vil innebære en mer forutsigbar fremtid for elevene og skolene. Her må regionrådene ha en klar mening om hva de mener fylkeskommunen skal prioritere.

På Mo er det noen utfordringer. Mange kommuner leverer gode resultater når det gjelder grunnskolepoeng, mens andre ligger lavere. Det er viktig at kommunene har fokus på resultatoppnåelse for sine avgangselever. Dette vil øke sannsynligheten for økt gjennomføring av videregående skole.

Når det gjelder arbeidslivet bør kommunene ta et større ansvar for å ta inn lærlinger. Her er det store forskjeller kommunene imellom. Noen kommuner er veldig flinke mens andre ikke har lærlinger overhodet. Næringslivet etterspør lærlinger i flere fag enn det videregående skole klarer å utdanne. Regionrådet bør peke på næringer som de mener fylkeskommunen skal prioritere for sin region.

4.4. Samferdsel

Mo i Rana er knutepunktet i regionen, både i størrelse og med tanke på at det her er både havn, togforbindelse, grense mot Sverige og lufthavn. Utbyggingen av en ny storflyplass vil bidra til ytterligere utvikling av regionen.

Det er etablert et sterkt interregionalt samarbeid langs E12-korridoren (TEN-T) fra Nordland til Finland, som omfatter en befolkning på 600 tusen innbyggere og utgjør det største industriebeltet nord i Norden. Regionen har vedtatt en felles grenseløs transportstrategi med ny flyplass på Helgeland som en av de prioriterte strategiske investeringene i korridoren og et felles mål om å etablere flyrute mellom de tre land.

Langs kysten er det en utfordrende geografi med omfattende ferge- og hurtigbåttilbud. Spesielt fergetilbudet er avgjørende for næringsutviklingen. Det er potensiale til å få en økt bruk av samferdselstilbudet i regionen. Det gjelder både båt/ferge-tilbudet langs kysten og busstilbudet i Mo i Rana. Når fylkeskommunen overtar ansvaret for de regionale flyrutene, er det et potensiale til å få mer helhetlig samferdselstilbud.

Selv om det over tid er en reduksjon i antallet drepte og alvorlig skadde i trafikken, har det i perioden 2010-19 vært 13 omkomne i trafikken i regionen. 12 av dødsfallene har skjedd i Rana kommune. Selv om det er ulike forklaringer til ulykkene, er det viktig å forsterke trafikksikkerhetsarbeidet og at samtlige kommuner i regionen blir godkjent som trafikksikre kommuner.

4.5. Klima, miljø og planlegging

Bortsett fra Rana kommune så har de fleste kommunene nokså gamle kommuneplaner. Gjennom å oppdatere sine planer kan kommunene komme i førersetet når det gjelder å sikre en ønsket utvikling.

Det er i dag ikke noe aktivt plan- og klimanettverk i regionen. Det er potensial for å styrke samarbeidet innen plan og klima. Det kan være aktuelt at de kommunene som står utenfor plan- og klimanettverk i Helgelandsrådet oppretter nettverk sammen med kommunene i Indre Helgeland. Fylkeskommunen er gjerne en støttespiller i dette.

Regionen har relativt høye og stabile klimagassutslipp. Hovedkildene er industri, olje og gass, sjøfart og jordbruk. Det betyr at kommunene og viktige deler av næringslivet er utsatt for såkalt klimarisiko (overgangsrisiko), som handler om at endringer i reguleringer, teknologi eller konsumentadferd kan svekke konkurransekraften til bedriftene og/eller attraktiviteten til kommunen. Gjennom en god forståelse og håndtering av klimarisiko kan bedrifter identifisere og utnytte mulighetene som ligger i endringer i for eksempel kundepreferanser, teknologisk innovasjon og politikkendringer.

Det er nokså få statlig sikrede friluftsområder i regionen. Det er et stort potensial for etablering av slike områder langs innlandsvassdrag, som for eksempel Vefsna og i vassdragene i Rana.